

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 15 kwietnia 2003 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej

Na podstawie art. 3a ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1994 r. Nr 80, poz. 369 i Nr 98, poz. 473, z 1997 r. Nr 41, poz. 255, Nr 79, poz. 484 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 48, poz. 547 i 550 i Nr 88, poz. 983, z 2001 r. Nr 3, poz. 19, Nr 29, poz. 320, Nr 38, poz. 452, Nr 125, poz. 1363 i Nr 129, poz. 1438, z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr 143, poz. 1197 oraz z 2003 r. Nr 52, poz. 450 i Nr 64, poz. 592.

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 102, poz. 928 i Nr 222, poz. 1866) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1:

a) w ust. 2 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.”,

- b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
- „4a. Nie podlegają refundacji koszty:
- 1) zakupu materiałów lub towarów używanych, w szczególności maszyn lub urządzeń,
 - 2) wynagrodzeń lub honorariów architektów, inżynierów i konsultantów, opłat sądowych, studiów wykonalności, nabycia patentów i licencji, dotyczących przygotowania lub realizacji danego przedsięwzięcia albo inwestycji, które przekraczają 12% całkowitych kosztów kwalifikowanych,
 - 3) podatku od towarów i usług, jeżeli jest odliczany lub zwracany na zasadach określonych w przepisach dotyczących podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego.”;
- 2) w § 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
- „4. Szczegółowy wykaz działalności w zakresie, o którym mowa w ust. 1 i 2, określa załącznik nr 1a do rozporządzenia.”;
- 3) w § 4 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2. Agencja może objąć pomocą dla przetwórstwa koszty studiów wykonalności i prac z nimi związanych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 7 ust. 3, jednakże nie wcześniej niż po dniu 9 lipca 2002 r.
 3. Pomoc dla przetwórstwa może obejmować koszty kwalifikowane budowy nowych budynków, jeżeli wejdą one w skład istniejących przedsiębiorstw przetwórstwa artykułów pochodzenia zwierzęcego lub owoców i warzyw.”;
- 4) w § 5:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Agencja może udzielić pomocy dla przetwórstwa w wysokości wnioskowanej przez wnioskodawcę, nie wyższej niż 50% kosztów kwalifikowanych, jednak nie niższej niż 125 000 zł.”,
 - b) uchyla się ust. 2;
- 5) w § 6 w ust. 3 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) opinie wydane przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego lub powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzające, że przedsięwzięcie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1—3, spełni warunki sanitarne i weterynaryjne, określone przepisami Unii Europejskiej,
 - 4) opinię wydaną przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, potwierdzającą, że przedsięwzięcie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 4, spełni warunki sanitarne, określone przepisami Unii Europejskiej.”;
- 6) w § 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Pomoc finansowa na przedsięwzięcia obejmujące inwestycje w gospodarstwach rolnych, zwana dalej „pomocą dla gospodarstw rolnych”, może być udzielana osobom fizycznym:
 - 1) prowadzącym na własny rachunek działalność rolniczą jako posiadacz gospodarstwa rolnego albo
 - 2) prowadzącym dział specjalny produkcji rolnej w zakresie, o którym mowa w § 9 ust. 1 pkt 6.”;
- 7) w § 9 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2. Agencja może objąć pomocą dla gospodarstw rolnych koszty studiów wykonalności i prac z nimi związanych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 14 ust. 4, jednak nie wcześniej niż po dniu 9 lipca 2002 r.
 3. Pomoc dla gospodarstw rolnych może być udzielona danemu podmiotowi na realizację jednego z przedsięwzięć wymienionych w ust. 1 pkt 1—5 jeden raz w roku, z zastrzeżeniem ust. 4.”;
- 8) w § 10:
- a) w pkt 1 lit. a—c otrzymują brzmienie:
 - „a) łączny poziom sprzedaży mleka i mleka wykorzystanego do produkcji przetworów mlecznych w gospodarstwie wynosi nie mniej niż 20 tys. litrów i nie więcej niż 550 tys. litrów rocznie,
 - b) planowany po realizacji przedsięwzięcia łączny poziom sprzedaży mleka i mleka wykorzystanego do produkcji przetworów mlecznych w gospodarstwie docelowo wyniesie nie mniej niż 50 tys. litrów i nie więcej niż 550 tys. litrów rocznie,
 - c) wnioskodawca zawarł co najmniej przedwstępną umowę na zbył produkcji mleka na okres po złożeniu wniosku o płatność wynoszący co najmniej 12 miesięcy,”,
 - b) w pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy znajduje się od 100 do 600 stanowisk dla tuczników, a w przypadku prowadzenia produkcji w cyklu zamkniętym od 10 do 60 stanowisk dla macior,”,
 - c) w pkt 6 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) planowane przedsięwzięcie jest oparte na technologii produkcji gwarantującej wysoką jakość produktu i jest zgodne z wymogami sanitarnymi, ochrony środowiska i dotyczącymi utrzymywania zwierząt gospodarskich oraz:

— dotyczy podjęcia, wznowienia, rozszerzenia albo modernizacji produkcji innej niż produkcja: bydła, owiec, trzody chlewnej, drobiu mięsnego (kur, kaczek, gęsi, indyków), zbóż, w tym kukurydzy na ziarn

no lub kisonkę, produkcja ziemniaków, rzepaku, rzepiku, buraków cukrowych lub pastewnych, roślin strączkowych pastewnych i pozostałych roślin pastewnych lub

- dotyczy przygotowania do sprzedaży lub pierwszego przetwórstwa (przez pierwsze przetwórstwo rozumie się każde przetwarzanie produktów rolnych pochodzących z danego gospodarstwa, pod warunkiem, że dana działalność nie wiąże się z podjęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego), przechowywania albo magazynowania produktów rolnych wytwarzanych w danym gospodarstwie bez względu na rodzaj produkcji.”;

9) § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. Pomoc dla gospodarstw rolnych nie może być udzielana:

- 1) na realizację przedsięwzięć objętych inną formą pomocy udzielanej ze środków publicznych,
- 2) wnioskodawcy zalegającemu z płatnościami z tytułu podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne lub będącemu dłużnikiem Agencji z tytułu udzielonej pomocy w ramach programu SAPARD.”;

10) § 12 otrzymuje brzmienie:

„§ 12. Wysokość pomocy dla gospodarstw rolnych udzielanej jednemu podmiotowi wynosi 50% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 9 ust. 1, nie więcej jednak niż:

- 1) 130 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie restrukturyzacji produkcji mleka, a w przypadku przedsięwzięcia obejmującego budowę urządzeń do przechowywania odchodów zwierzęcych — 170 000 zł,
- 2) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji bydła mięsnego, a w przypadku przedsięwzięcia obejmującego budowę urządzeń do przechowywania odchodów zwierzęcych — 70 000 zł,
- 3) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie odbudowy produkcji owiec,
- 4) 150 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji trzody chlewnej,
- 5) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji drobiu mięsnego,
- 6) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie zwiększania różnorodności produkcji w gospodarstwach rolnych.”;

11) w § 15:

a) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) sieci kanalizacyjnej lub sieci kanalizacyjnej z przyłączyami kanalizacyjnymi oraz innych

obiektów z tym związanych, pod warunkiem istnienia, nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność, funkcjonującej oczyszczalni ścieków,”

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) gospodarowania odpadami komunalnymi w rozumieniu przepisów o odpadach,”;

12) w § 16 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Każdy z podmiotów wymienionych w ust. 1 może ubiegać się o pomoc na infrastrukturę, składając, w terminie, o którym mowa w § 20 ust. 5, łącznie nie więcej niż pięć wniosków na inwestycje określone w § 15, jednak nie więcej niż trzy wnioski w ramach jednego spośród rodzajów inwestycji wymienionych w § 15.”;

13) w § 17:

a) w ust. 2:

— pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) nadzoru inwestorskiego lub archeologicznego oraz prac wstępnych i przygotowawczych związanych z realizacją inwestycji w zakresie określonym w § 1 ust. 4a pkt 2.”,

— uchyla się pkt 6,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Agencja może objąć pomocą na infrastrukturę koszty studiów wykonalności i prac z nimi związanych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 21 ust. 4, jednak nie wcześniej niż po dniu 9 lipca 2002 r.”;

14) w § 18 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pomoc na infrastrukturę może być udzielona, jeżeli zostanie zapewniona możliwość finansowania kosztów eksploatacyjnych po zakończeniu inwestycji, a ponadto:

1) w przypadku budowy zagrodowych oczyszczalni ścieków, jeżeli budowa sieci kanalizacyjnej na danym terenie nie znajduje technicznego lub ekonomicznego uzasadnienia, a udział właścicieli nieruchomości, na których będzie realizowana inwestycja, w kosztach kwalifikowanych wynosi od 10 % do 50%,

2) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 3, jeżeli w wyniku realizacji inwestycji zostanie stworzony kompleksowy system zagospodarowania odpadów komunalnych, obejmujący w szczególności zbieranie, gromadzenie i transport posegregowanych odpadów powstających w gospodarstwach domowych, odzysk, utylizację, recykling, kompostowanie odpadów organicznych,

3) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4, jeżeli inwestycja zapewni włą-

czenie drogi lub jej odcinka w istniejącą sieć dróg i objęcie odcinek drogi nie krótszy niż 500 m o szerokości jezdni zgodnej z przepisami dotyczącymi warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.”;

15) w § 19 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. W przypadku inwestycji określonych w § 15 pkt 1—3 i 5, pomoc na infrastrukturę, łącznie z pomocą pochodzącą z innych środków publicznych, nie może przekroczyć 50% całkowitych kosztów kwalifikowanych inwestycji, jeżeli zaktualizowana wartość netto przedsięwzięcia obejmującego daną inwestycję jest równa lub wyższa od 25% wartości całkowitych kosztów poniesionych na realizację tego przedsięwzięcia.

5. Pomoc na infrastrukturę łącznie ze środkami pochodzącymi z innych źródeł nie może przekroczyć całkowitych kosztów inwestycji.”;

16) w § 21 w ust. 3:

a) uchyla się pkt 4,

b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) stopę bezrobocia zarejestrowanego w powiecie w roku poprzedzającym rok, w którym został złożony wniosek,”,

c) uchyla się pkt 6 i 7;

17) po rozdziale 6 dodaje się rozdział 6a w brzmieniu:

„Rozdział 6a

Pomoc na działania dotyczące różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

§ 26a. 1. Pomoc finansowa na przedsięwzięcia w zakresie różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, zwana dalej „pomocą na różnicowanie działalności”, może być udzielona następującym podmiotom:

- 1) rolnikom lub domownikom w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie tworzenia źródeł dodatkowego dochodu w gospodarstwach rolnych,
- 2) przedsiębiorcom — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich,
- 3) gminom, związkom międzygminnym, stowarzyszeniom zarejestrowanym, fundacjom (z wyłączeniem fundacji utworzonych przez partie polityczne lub Skarb Państwa), izbom rolniczym, izbom gospodarczym, społeczno-zawodowym organizacjom rolników, związkom zawo-

dowym — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie tworzenia publicznej infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich.

2. Pomoc na różnicowanie działalności może być udzielana na przedsięwzięcia realizowane na obszarach wiejskich (włącznie z miastami liczącymi do 7 tys. mieszkańców).

3. W przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, pomocą na różnicowanie działalności obejmuje się koszty kwalifikowane określone w załączniku nr 10 do rozporządzenia, poniesione, z zastrzeżeniem ust. 6, na realizację przedsięwzięcia w zakresie:

- 1) usług dla gospodarstw rolnych,
- 2) drobnej wytwórczości, usług dla ludności, rzemiosła lub rękodzielnictwa,
- 3) robót i usług budowlanych lub instalacyjnych,
- 4) usług turystycznych, z uwzględnieniem agroturystyki, w przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1,
- 5) usług transportowych w zakresie przewozu osób lub rzeczy,
- 6) magazynowania lub przechowywania towarów,
- 7) usług komunalnych,
- 8) rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych

— po zawarciu umowy, o której mowa w § 26e ust. 2.

4. Szczegółowy wykaz działalności, w zakresie których są realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 3, określa załącznik nr 11 do rozporządzenia.

5. W przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, pomocą na różnicowanie działalności obejmuje się koszty kwalifikowane określone w załączniku nr 12 do rozporządzenia, poniesione, z zastrzeżeniem ust. 6, po zawarciu umowy, o której mowa w § 26e ust. 2.

6. Agencja może objąć pomocą na różnicowanie działalności koszty studiów wykonalności i prac z nimi związanych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 26e ust. 2, jednak nie wcześniej niż po dniu 9 lipca 2002 r.

7. Pomoc na różnicowanie działalności może być udzielona każdemu z podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, jeden raz w okresie realizacji programu SAPARD.

8. Podmioty wymienione w ust. 1 pkt 3 mogą ubiegać się o pomoc na różnico-

wanie działalności, składając, w terminie, o którym mowa w § 26d ust. 5, nie więcej niż 1 wniosek o udzielenie pomocy.

9. W przypadku podmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 1—2, pomoc na różnicowanie działalności nie może być udzielona na realizację przedsięwzięcia objętego inną formą pomocy ze środków publicznych.

10. W przypadku podmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 3, pomoc na różnicowanie działalności, łącznie z pomocą pochodzącą z innych środków publicznych, nie może przekroczyć 50% całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia i łącznie ze środkami pochodzącymi z innych źródeł nie może przekroczyć całkowitych kosztów przedsięwzięcia.

11. Pomoc na różnicowanie działalności:

1) nie może dotyczyć refinansowania kosztów sfinansowanych ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich lub ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, nieprzeznaczonych na realizację programu SAPARD,

2) może być udzielona podmiotowi, który nie jest dłużnikiem Agencji z tytułu wcześniej udzielonej pomocy finansowej w ramach programu SAPARD.

§ 26b. 1. Pomoc na różnicowanie działalności, o której mowa w § 26a ust. 1 pkt 1 i 2, może być udzielona:

1) wnioskodawcy, który nie zalega z płatnościami z tytułu podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne,

2) na realizację przedsięwzięcia w zakresie wskazanym we wniosku o udzielenie pomocy.

2. W przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 2, pomoc na różnicowanie działalności może być udzielona, jeżeli:

1) realizacja przedsięwzięcia jest związana z utworzeniem co najmniej jednego miejsca pracy,

2) nieruchomość, z którą jest związane dane przedsięwzięcie, jest położona na obszarze wiejskim, a w przypadku przedsięwzięcia niezwiązanego z nieruchomością, przedsiębiorca ma adres lub siedzibę na obszarze wiejskim,

3) przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą zgodnie z przepisami i zatrudnia nie więcej niż 50 osób w przeliczeniu na pełne etaty, w okresie ostatnich pełnych 6 mie-

sięcy przed złożeniem wniosku o pomoc lub od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej.

3. W przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 3, pomoc na różnicowanie działalności może być udzielona, jeżeli planowane przedsięwzięcie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy lub miejscowości, na terenie której jest ono realizowane.

§ 26c. 1. Wysokość pomocy na różnicowanie działalności wynosi do 50% kosztów kwalifikowanych, nie więcej jednak niż:

1) 40 000 zł — w przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 1,

2) 35 000 zł na jedno utworzone miejsce pracy — w przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 2, z tym że łącznie wysokość pomocy nie może przekroczyć 210 000 zł,

3) 130 000 zł — w przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 3, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku związków międzygminnych, wysokość pomocy na różnicowanie działalności nie może przekroczyć iloczynu kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 3, i liczby gmin uczestniczących w realizacji przedsięwzięcia w związku międzygminnym.

§ 26d. 1. Wniosek o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności składa się w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji przedsięwzięcia, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję.

2. Wniosek zawiera:

1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy,

2) opis prowadzonej działalności,

3) opis planowanego przedsięwzięcia,

4) plan finansowy przedsięwzięcia,

5) wysokość wnioskowanej pomocy.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się w szczególności:

1) plan przedsięwzięcia,

2) kosztorys przedsięwzięcia — w przypadku podmiotów wymienionych w § 26a ust. 1 pkt 3,

3) zezwolenia wymagane odrębnymi przepisami przy realizacji przedsięwzięcia,

4) zaświadczenie o niezaleganiu wnioskodawcy z płatnościami z tytułu podatków oraz składek na ubezpiecze-

- nia społeczne — w przypadku podmiotów wymienionych w § 26a ust. 1 pkt 1 i 2.
4. Agencja może zażądać innych niż wymienione w ust. 3 dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udzielenia pomocy na różnicowanie działalności, wymaganych dla danego przedsięwzięcia, w szczególności dotyczących sytuacji finansowej i stanu majątkowego wnioskodawcy, w przypadku gdy dokumenty, o których mowa w ust. 3, są niewystarczające.
 5. Wnioski o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności składa się w terminie ustalonym przez Agencję, nie krótszym niż 20 dni.
 6. Agencja podaje termin składania wniosków do publicznej wiadomości co najmniej w dwóch dziennikach o zasięgu krajowym i lokalnym w terminie nie krótszym niż 7 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu do składania wniosków.
 7. Podając termin składania wniosków do publicznej wiadomości, Agencja może ustalić maksymalny czas realizacji przedsięwzięć, dla których będzie przyjmowała wnioski o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności.
 8. Agencja prowadzi rejestr wniosków, które zostały prawidłowo wypełnione i złożone wraz z wymaganymi dokumentami, odrębnie dla każdego województwa i odrębnie dla każdego rodzaju podmiotu, o którym mowa w § 26a ust. 1, z określeniem daty, godziny i minuty wpływu wniosku.
- § 26e. 1. Agencja dokonuje oceny złożonych wniosków o pomoc na różnicowanie działalności w oparciu o kryteria i stosując punktację, określone w załączniku nr 13 do rozporządzenia.
2. Agencja zawiera umowy o udzielenie pomocy na realizację przedsięwzięć z wnioskodawcami, których wnioski uzyskały co najmniej 2 punkty, do wyczerpania środków przewidzianych na udzielenie tej pomocy, z zastrzeżeniem ust. 3.
 3. W przypadku gdy ilość środków finansowych na realizację wszystkich wniosków, o których mowa w ust. 2, jest niewystarczająca, umowy zawiera się według ustalonej odrębnie dla każdego z rodzajów przedsięwzięć wymienionych w § 26a ust. 1 kolejności — od wnioskodawcy, którego wniosek uzyskał największą liczbę punktów, do wnioskodawcy, którego wniosek uzyskał co najmniej 2 punkty, do wyczerpa-
- nia środków przewidzianych na udzielenie pomocy, z tym że:
- 1) przy tej samej liczbie przyznanych punktów o kolejności zawierania umów decyduje niższa wartość podstawowego dochodu podatkowego gminy, w której ma być realizowane przedsięwzięcie, przypadająca na jednego mieszkańca,
 - 2) przy tej samej liczbie punktów i tej samej wartości podstawowego dochodu podatkowego gminy na jednego mieszkańca o kolejności zawierania umów decyduje wcześniejszy czas zarejestrowania wniosku.
4. Do umów o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności przepis § 7 ust. 4 stosuje się odpowiednio.
 5. Do warunków wypłacenia środków finansowych przeznaczonych na pomoc na różnicowanie działalności przepis § 7 ust. 6 stosuje się odpowiednio, z tym że w przypadku podmiotów, o których mowa w § 26a ust. 1 pkt 1, pomoc ta może być wypłacona, jeżeli dane przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach działalności prowadzonej zgodnie z przepisami prawa działalności gospodarczej.”;
- 18) dodaje się załącznik nr 1a do rozporządzenia stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego rozporządzenia;
 - 19) załącznik nr 2 do rozporządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia;
 - 20) załącznik nr 6 do rozporządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszego rozporządzenia;
 - 21) w załączniku nr 8 do rozporządzenia część I otrzymuje brzmienie:
„I. Wymagania ogólne
W pomieszczeniach dla zwierząt należy zapewnić:
 - 1) utrzymanie właściwej temperatury (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 1—2),
 - 2) oświetlenie światłem dziennym lub sztucznym, przystosowane do gatunku i kategorii zwierząt (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 3),
 - 3) wymaganą wymianę powietrza (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 4),
 - 4) zabezpieczenie przed wpływami atmosferycznymi oraz wilgocią z podłoża, a także przed zalegającymi odchodami zwierzęcymi,
 - 5) odprowadzenie ścieków ze stanowisk dla zwierząt do odpowiednich szczelnych zbiorników,

- 6) wyposażenie w instalacje i urządzenia dostosowane do przeznaczenia pomieszczeń,
- 7) odpowiednie warunki do pracy osób obsługujących.

Budynek produkcyjny powinien spełniać również następujące wymagania ewakuacyjne:

- 1) odległość od najdalszego stanowiska dla zwierząt do wyjścia ewakuacyjnego nie powinna przekraczać przy ściótkowym utrzymaniu zwierząt — 50 m, a przy bezściótkowym — 75 m,
- 2) przy bezściótkowym utrzymaniu bydła, trzody chlewnej i owiec, jeżeli liczba bydła i trzody chlewnej nie przekracza 15 sztuk, a owiec 200 sztuk, należy stosować co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne,
- 3) w budynku przeznaczonym dla większej liczby zwierząt niż podana w pkt 2 należy stosować co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne, a z pomieszczeń podzielonych na sekcje — co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne z każdej sekcji,
- 4) wrota i drzwi budynku inwentarskiego powinny zawsze otwierać się na zewnątrz pomieszczenia.

Woda wykorzystywana w gospodarstwie przeznaczona do celów spożywczych lub gospodarczych oraz do celów technologicznych (np. mycie urządzeń udojowych i do przechowywania mleka) powinna być należytej jakości i odpowiadać warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 203, poz. 1718).

Gospodarstwo utrzymujące zwierzęta powinno dysponować odpowiednim systemem zagospodarowania odchodów zwierzęcych. W przypadku urządzeń do składowania odchodów zwierzęcych ich powierzchnia/pojemność powinna odpowiadać półrocznej produkcji odchodów (łącznie od wszystkich utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt), z tym że:

- 1) dla utrzymywania zwierząt na płytkiej ściółce — jest wymagana płyta obornikowa o powierzchni

3,5 m²/DJP (dla hodowli i chowu drobiu — płyta obornikowa o powierzchni 1,8—2 m²/DJP) oraz szczelny zbiornik na gnojówkę i wodę gnojową o pojemności 3,0 m³/DJP,

- 2) dla utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce — wielkość i rodzaj urządzeń do składowania odchodów zwierzęcych powinny być dostosowane do rodzaju i ilości używanej ściółki oraz okresu przechowywania obornika pod zwierzętami,
 - 3) przy utrzymywaniu zwierząt bez ściółki (systemem bezściótkowym) — jest wymagany szczelny zbiornik na gnojowicę o pojemności 11 m³/DJP w zbiornikach zewnętrznych; w przypadku zbiorników o pojemności do 200 m³, zbiorniki te powinny być zbiornikami zamkniętymi, a przy większych pojemnościach — zamkniętymi lub otwartymi.”;
- 22) dodaje się załączniki nr 10—13 do rozporządzenia stanowiące odpowiednio załączniki nr 4—7 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. W przypadku rocznej umowy finansowej zawartej na rok 2002, limit, o którym mowa w § 2 rozporządzenia wymienionego w § 1, ustala się w oparciu o średni kurs złotego do euro w 2001 r., ogłoszony przez Narodowy Bank Polski.

§ 3. Do spraw wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym że do udzielania pomocy dla gospodarstw rolnych na przedsięwzięcia w zakresie produkcji mleka stosuje się przepis § 10 pkt 1 lit. c rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 10 pkt 1 lit. c i § 16 ust. 2 rozporządzenia, o którym mowa w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 15 kwietnia 2003 r. (poz. 1177)

Załącznik nr 1

**SZCZEGÓŁOWY WYKAZ DZIAŁALNOŚCI, W ZAKRESIE KTÓRYCH REALIZOWANE SĄ PRZEDSIĘWZIĘCIA
OBJĘTE POMOCĄ DLA PRZETWÓRSTWA WEDŁUG KLASYFIKACJI PKD I PKWiU**

I. Przedsiębiorcy wymienieni w § 3 ust. 1 pkt 1–3 rozporządzenia

15.51	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
15.51.11	Mleko płynne przetworzone
15.51.12	Śmietana o zawartości tłuszczu powyżej 6%, niezagęszczona, niesłodzona
15.51.20	Mleko i śmietana w postaci stałej
15.51.30	Masło
15.51.40	Sery i twarogi
15.51.51	Mleko i śmietana zagęszczone słodzone lub nie, inne niż w stanie stałym
15.51.52	Jogurt i inne rodzaje sfermentowanego lub zakwaszonego mleka lub śmietany
15.51.53	Kazeina
15.51.54	Laktoza i syrop laktozowy
15.51.55	Serwatka
15.1	Produkcja, przetwórstwo i konserwowanie mięsa i produktów mięsnych
15.11.11	Świeże lub chłodzone mięso wołowe
15.11.12	Mięso wołowe mrożone
15.11.13	Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone
15.11.14	Mięso wieprzowe mrożone
15.11.15	Mięso baranie, świeże lub chłodzone
15.11.16	Mięso baranie mrożone
15.11.17	Mięso kozie, świeże, chłodzone lub mrożone
15.11.18	Mięso końskie, z osłów i mułów
15.11.19	Podroby jadalne
15.11.30	Tłuszcz wołowy, barani, kozi, wieprzowy i z drobiu
15.11.40	Odpady zwierzęce niejadalne
15.12.11	Mięso i podroby jadalne drobiowe, świeże lub schłodzone
15.12.12	Mięso i podroby jadalne drobiowe, mrożone
15.12.13	Mięso i podroby jadalne (łącznie z mięsem z królików) pozostałe
15.13.11	Mięso i jadalne podroby, solone, w solance, suszone lub wędzone; jadalne mączki i grysiki z mięsa lub podrobów
15.13.12	Przetwory i konserwy z mięsa, podrobów i krwi pozostałe; ekstrakty i soki z mięsa, ryb i wodnych bezkręgowców
15.13.13	Mączki, grysiki i granulki z mięsa niejadalne; skwarki

15.2	Przetwarzanie i konserwowanie ryb i produktów rybołówstwa
15.20.11	Filety rybne i inne mięso rybnie rozdrobnione lub nie oraz wątróbki rybnie i ikra, świeże lub schłodzone
15.20.12	Ryby, filety rybne i inne mięso rybnie oraz wątróbki rybnie i ikra, mrożone
15.20.13	Ryby suszone, solone lub w solance; ryby wędzone; mączka rybna jadalna
15.20.14	Ryby przyrządzone lub zakonserwowane w inny sposób; kawior
15.20.17	Mączki, grysiki i granulki z ryb, skorupiaków, mięczaków i innych wodnych bezkręgowców, nienadające się do spożycia
15.20.18	Produkty z ryb lub skorupiaków, mięczaków lub innych wodnych bezkręgowców pozostałe, gdzie indziej niewymienione

II. Grupy producentów rolnych lub ich związki wymienione w § 3 ust. 2 pkt 1–3 rozporządzenia

01.2	Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego
01.21.1	Bydło żywe
01.21.2	Mleko krowie surowe
01.22.1	Owce, kozy, konie, osły, muły, osłomuły, żywe oraz produkty pochodzące od tych zwierząt
01.22.2	Mleko owcze i kozie surowe
01.23.1	Trzoda chlewna żywa
01.24.1	Drób żywy
05.00	Ryby i inne produkty rybołówstwa i rybactwa, usługi związane z rybołówstwem i rybactwem
05.00.12	Ryby świeże lub schłodzone

III. Przedsiębiorcy wymienieni w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia

15.3	Przetwórstwo owoców i warzyw
15.31.11	Ziemniaki mrożone
15.31.12	Ziemniaki zakonserwowane
15.32.10	Soki owocowe i warzywne
15.33.11	Warzywa mrożone (oprócz ziemniaków)
15.33.12	Warzywa zakonserwowane tymczasowo, nienadające się do bezpośredniej konsumpcji
15.33.13	Warzywa suszone
15.33.14	Warzywa zakonserwowane inaczej niż za pomocą octu lub kwasu octowego
15.33.15	Warzywa zakonserwowane za pomocą octu lub kwasu octowego
15.33.21	Owoce i orzechy mrożone, gotowane lub niegotowane
15.33.22	Dżemy, galaretki owocowe i przeciery, pasty z owoców lub orzechów
15.33.23	Orzechy, orzeszki ziemne, prażone, solone lub przetworzone w inny sposób, gdzie indziej niesklasyfikowane
15.33.24	Owoce i orzechy zakonserwowane prowizorycznie, nienadające się do bezpośredniej konsumpcji
15.33.25	Owoce pozostałe zakonserwowane
15.33.30	Materiały roślinne, odpady, pozostałości i produkty uboczne

IV. Grupy producentów rolnych lub ich związki wymienione w § 3 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia

01.1	Produkty roślinne rolnictwa; produkty warzywnictwa i ogrodnictwa
01.11.21	Ziemniaki
01.11.22	Warzywa strączkowe, suszone, łuskane
01.12.11	Warzywa cebulowe i korzeniowe
01.12.12	Warzywa dyniowate i pomidory, warzywa strączkowe świeże
01.12.13	Warzywa pozostałe oraz grzyby
01.13.1	Winogrona
01.13.23	Owoce pozostałe, ziarna chleba świętojańskiego
01.13.24	Orzechy pozostałe

Załącznik nr 2

KOSZTY KWALIFIKOWANE OBJĘTE POMOCĄ DLA PRZETWÓRSTWA

Koszty kwalifikowane przedsięwzięć w zakresie:**1. przetwórstwa i poprawy marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego (mleka, mięsa oraz ryb i innych organizmów wodnych) obejmują:**

- 1) koszty budowy lub remontu budynków, z wyłączeniem kosztów objętych pomocą dla przetwórstwa, o których mowa w § 4 ust. 3 i 4 rozporządzenia, łącznie z infrastrukturą techniczną, w tym koszty:
 - a) wyrobów i robót budowlanych,
 - b) wyrobów i wykonania instalacji:
 - wodnej,
 - kanalizacyjnej,
 - elektrycznej,
 - wentylacyjnej wraz z urządzeniami do kontroli atmosfery,
 - parowej,
 - chłodniczej,
 - instalacji gazowej (do gazu GZ 50, GZ 30, propan-butan, CO₂, N₂, He, Ne, próżniowej),
 - c) wyposażenia budynków w:
 - urządzenia sanitarne i sprzęt do ich utrzymania,
 - urządzenia do mycia i dezynfekcji,
- 2) koszty zakupu i instalacji nowych maszyn, urządzeń i sprzętu, łącznie z oprogramowaniem komputerowym i specjalistycznym sprzętem do transportu, w tym koszty zakupu i instalacji:
 - a) sprzętu przeznaczonego do sterowania produkcją,
 - b) urządzeń do klasyfikacji tusz zwierzęcych (według standardów EUROP),
 - c) urządzeń do mycia i dezynfekcji:
 - środków transportu,
 - maszyn i urządzeń,
 - wewnętrznych powierzchni pomieszczeń produkcyjnych,
 - opakowań i pojemników,
 - d) maszyn i urządzeń do wytwarzania lodu,
 - e) maszyn i urządzeń do schładzania i mrożenia ryb i innych organizmów wodnych,
 - f) sprzętu do odbioru mleka (cysterny),
 - g) sprzętu do schładzania mleka (schładzalniki),
 - h) sprzętu do monitorowania i kontroli parametrów procesu produkcji,
 - i) maszyn i urządzeń do uboju zwierząt rzeźnych, w tym drobiu,
 - j) maszyn i urządzeń do kontrolowanej obróbki termicznej w temperaturach ujemnych i dodatnich,
 - k) wyposażenia dojrzwalni (mleko, mięso),
 - l) maszyn i urządzeń do przetwórstwa mleka i wyrobu serów,
 - m) maszyn i urządzeń do produkcji, przetwórstwa i konserwowania mięsa, także drobiowego, oraz produktów mięsnych,
 - n) maszyn i urządzeń do przetwórstwa i konserwowania ryb i innych organizmów wodnych oraz przechowywania produktów rybołówstwa,
 - o) maszyn i urządzeń do konfekcjonowania, pakowania, sortowania, znakowania produktów i innych służących zwiększeniu wartości dodanej produktów,
 - p) maszyn i urządzeń do przerobu produktów ubocznych oraz odpadów,

- r) maszyn i urządzeń do oczyszczania ścieków,
 - s) maszyn i urządzeń do unieszkodliwiania osadów ściekowych,
 - t) maszyn i urządzeń do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
 - u) urządzeń grzewczych (kotły, nagrzewnice),
 - w) specjalistycznych środków transportu wewnętrznego i zewnętrznego,
- 3) koszty robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1 i 2 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,
- 2. restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw obejmują:**
- 1) koszty budowy lub remontu budynków, z wyłączeniem kosztów objętych pomocą dla przetwórstwa, o których mowa w § 4 ust. 3 rozporządzenia, łącznie z infrastrukturą techniczną, w tym koszty:
- a) wyrobów i robót budowlanych,
 - b) wyrobów i wykonania instalacji:
 - wodnej,
 - kanalizacyjnej,
 - elektrycznej,
 - wentylacyjnej wraz z urządzeniami do kontroli atmosfery,
 - parowej,
 - chłodniczej,
 - instalacji gazowej (do gazu GZ 50, GZ 30, propan-butan, CO₂, N₂, He, Ne, próżniowej),
 - c) wyposażenia budynków w:
 - urządzenia sanitarne i sprzęt do ich utrzymania,
 - urządzenia do mycia i dezynfekcji,
- 2) koszty zakupu i instalacji nowych maszyn oraz sprzętu, łącznie z oprogramowaniem komputerowym i specjalistycznym sprzętem do transportu, w tym:
- a) sprzętu do sterowania produkcją,
 - b) urządzeń do mycia i dezynfekcji środków transportu,
 - c) urządzeń do mycia i dezynfekcji maszyn i urządzeń,
 - d) urządzeń do mycia i dezynfekcji wewnętrznych powierzchni pomieszczeń produkcyjnych,
 - e) urządzeń do mycia i dezynfekcji opakowań i pojemników,
 - f) sprzętu do monitorowania i kontroli parametrów procesu produkcji,
 - g) maszyn i urządzeń do kontrolowanej obróbki termicznej w temperaturach ujemnych i dodatnich,
 - h) wyposażenia dojrzewalni (owoce, warzywa),
 - i) maszyn i urządzeń do konfekcjonowania, pakowania, sortowania, znakowania produktów i innych służących zwiększeniu wartości dodanej produktów,
 - j) maszyn i urządzeń do przerobu produktów ubocznych oraz odpadów,
 - k) maszyn i urządzeń do oczyszczania ścieków,
 - l) maszyn i urządzeń do unieszkodliwiania osadów ściekowych,
 - m) maszyn i urządzeń do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
 - n) urządzeń grzewczych (kotły, nagrzewnice),
 - o) maszyn i urządzeń do przetwarzania i konserwowania owoców i warzyw,
 - p) specjalistycznych środków transportu wewnętrznego i zewnętrznego,
- 3) koszty robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1 i 2 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia.

Załącznik nr 3

**KOSZTY KWALIFIKOWANE PONIESIONE NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ OBJĘTYCH POMOCĄ
DLA GOSPODARSTW ROLNYCH**

Koszty związane:

1. z restrukturyzacją produkcji mleka, w tym koszty:

- 1) budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich i przeznaczonych do składowania pasz wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
- a) wyrobów budowlanych,
 - b) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - c) systemów doprowadzania wody i energii elektrycznej w budynkach,
- 2) zakupu i instalacji wyposażenia technologicznego do pozyskiwania i przechowywania mleka,

- 3) zakupu zwierząt hodowlanych: krów wpisanych do ksiąg hodowlanych, jałówek pochodzących od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych, jałówek pochodzących od matek ze stad poddawanych ocenie użytkowości i po buhajach hodowlanych ras mlecznych (koszt zakupu zwierząt nie może przekroczyć 50% łącznych kosztów kwalifikowanych),
 - 4) budowy i zakupu urządzeń lub obiektów budowlanych do przechowywania lub zagospodarowania odchodów zwierzęcych, w tym:
 - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojówkę,
 - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
 - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
 - d) systemów kanalizacyjnych łączących zabudowania gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów zwierzęcych (gnojowicy) oraz stacji przepompowni,
 - e) urządzeń specjalistycznych do załadunku i transportu odchodów oraz do użyźniania (nawożenia),
 - 5) zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia dla produkcji rolnej,
 - 6) budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
 - a) maszyn do zbioru siana i zielonek,
 - b) pras do belowania słomy i pasz,
 - c) przyczep zbierających,
 - d) rozdrabniaczy do pasz oraz sieczkarni do zielonek,
 - e) wycinaczy do sianokiszzonek,
 - f) silosów do pasz treściwych,
 - g) silosów kiszonkowych,
 - h) urządzeń do irygacji (nawadniania) upraw,
 - 7) urządzania i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
 - a) grodzenia pastwisk,
 - b) doprowadzania wody, budowy ujęć wody i urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
 - c) budowy i remontu dróg dojazdowych,
 - d) budowy wiat,
 - 8) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—7 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,
- 2. z modernizacją gospodarstw rolnych specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego, w tym koszty:**
- 1) budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich i przeznaczonych do składowania pasz wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
 - a) wyrobów budowlanych,
 - b) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - c) systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach,
 - 2) zakupu bydła mięsnego wpisanego do ksiąg hodowlanych lub rejestrów, w tym:
 - a) buhajów hodowlanych ras mięsnych,
 - b) krów i jałówek o udziale co najmniej 50% ras mięsnych w genotypie,
 - 3) budowy i zakupu urządzeń lub obiektów budowlanych do przechowywania lub zagospodarowania odchodów zwierzęcych, w tym:
 - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojówkę,
 - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
 - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
 - d) urządzeń kanalizacyjnych łączących budynki gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów zwierzęcych (gnojowicy) oraz przepompowni,
 - e) specjalistycznych urządzeń do załadunku i transportu gnojowicy i nawozu oraz do użyźniania (nawożenia),
 - 4) zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia dla produkcji rolnej,
 - 5) budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
 - a) maszyn do zbioru siana i zielonek,
 - b) pras do belowania słomy i pasz,
 - c) przyczep zbierających,
 - d) urządzeń do irygacji (nawadniania) upraw,
 - e) rozdrabniaczy do pasz oraz sieczkarni do zielonek,
 - f) wycinaczy do sianokiszzonek,
 - g) silosów do pasz treściwych,
 - h) silosów kiszonkowych,
 - 6) urządzania i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
 - a) grodzenia pastwisk,
 - b) doprowadzania wody, budowy ujęć wody oraz urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
 - c) urządzeń do pojenia zwierząt,
 - d) budowy i remontu dróg dojazdowych,
 - e) budowy wiat,
 - 7) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—6 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

3. z odbudową produkcji owiec, w tym koszty:

- 1) budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich i przeznaczonych do składowania pasz wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
 - a) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - b) systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach,
- 2) urządzenia i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
 - a) grodu pastwisk,
 - b) doprowadzania wody, budowy ujęć wody oraz urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
 - c) budowy i remontu dróg dojazdowych,
 - d) budowy wiat,
- 3) zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia dla produkcji rolnej,
- 4) budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
 - a) maszyn do zbioru siana i zielonek,
 - b) pras do belowania słomy i pasz,
 - c) przyczep zbierających,
 - d) rozdrabniaczy do pasz oraz siewczarki do zielonek,
 - e) wycinaczy do sianokiszzonek,
 - f) silosów do pasz treściwych,
 - g) silosów kiszonkowych,
- 5) zakupu stada hodowlanego zwierząt, w tym:
 - a) tryków hodowlanych,
 - b) owiec maciorek i owiec maciorek matek,
- 6) budowy i zakupu urządzeń lub obiektów budowlanych do przechowywania lub zagospodarowywania odchodów zwierzęcych, w tym:
 - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojówkę,
 - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
 - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
 - d) urządzeń kanalizacyjnych łączących budynki gospodarcze ze zbiornikami do składowania gnojowicy oraz przepompowni,
 - e) specjalistycznych urządzeń do załadunku i transportu odchodów oraz do użyźniania (nawożenia),
- 7) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—6 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

4. z modernizacją produkcji trzody chlewnej lub drobiu mięsnego, w tym koszty:

- 1) remontu budynków inwentarskich wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
 - a) wyrobów budowlanych,
 - b) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - c) systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach,
 - d) robót budowlanych,
- 2) zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia dla produkcji rolnej,
- 3) budowy i zakupu urządzeń lub obiektów budowlanych do przechowywania lub zagospodarowania odchodów zwierzęcych, w tym:
 - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojówkę,
 - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
 - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
 - d) systemu odprowadzania gnojowicy łączącego budynki gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów (gnojowicy) oraz stacji przepompowni,
 - e) specjalistycznych urządzeń do załadunku i transportu gnojowicy i nawozu oraz do użyźniania (nawożenia),
- 4) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—3 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

5. ze zwiększeniem różnorodności produkcji w gospodarstwach rolnych, w tym koszty:

- 1) przedsięwzięć związanych z produkcją rolną w zakresie określonym w § 10 pkt 6 lit. a) tiret pierwsze rozporządzenia, dotyczące:
 - a) budowy, rozbudowy i remontu budynków gospodarczych wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
 - wyrobów budowlanych,
 - infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - systemu doprowadzenia wody i systemu elektrycznego w budynkach gospodarczych,
 - b) zakupu i instalacji maszyn, urządzeń i wyposażenia do produkcji rolnej,
 - c) założenia plantacji wieloletnich wraz z zakupem materiału roślinnego,
 - d) zakupu stada podstawowego zwierząt (nie dotyczy bydła, owiec, trzody chlewnej, drobiu

- mięsnego (kur, kaczek, gęsi, indyków)) o jakości gwarantującej osiągnięcie celów przedsięwzięcia; zakup dotyczy osobników, które osiągnęły dojrzałość rozplodową, z wyłączeniem przypadków, w których stwierdzenie osiągnięcia dojrzałości rozplodowej jest niemożliwe,
- 2) przedsięwzięć związanych z przygotowaniem do sprzedaży, pierwszym przetwórstwem, przechowywaniem albo magazynowaniem produktów rolnych wytwarzanych w danym gospodarstwie bez względu na rodzaj produkcji, dotyczące:
- a) budowy, rozbudowy i remontu budynków gospodarczych wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
- wyrobów budowlanych,
 - infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
 - systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach gospodarczych,
- b) zakupu i instalacji maszyn, urządzeń i wyposażenia, które są niezbędne do zrealizowania celu przedsięwzięcia,
- 3) przygotowania bazy produkcyjnej dla produkcji rolnej lub działów specjalnych produkcji rolnej w zakresie planowanego przedsięwzięcia,
- 4) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—3 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia.

Załącznik nr 4

**KOSZTY KWALIFIKOWANE PONIESIONE NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ OBJĘTYCH POMOCĄ
NA RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE TWORZENIA ŹRÓDEŁ DODATKOWEGO DOCHODU
W GOSPODARSTWACH ROLNYCH ORAZ W ZAKRESIE TWORZENIA MIEJSC PRACY
NA OBSZARACH WIEJSKICH**

- 1) koszt budowy lub remontu obiektów budowlanych,
- 2) koszty zakupu nowych maszyn, urządzeń, narzędzi i wyposażenia,
- 3) koszty zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania,
- 4) koszty zakupu wyposażenia i sprzętu turystycznego lub rekreacyjnego, niezbędnego do świadczenia usług turystycznych, a także zakup zwierząt służących do celów terapeutycznych, sportowych lub rekreacyjnych,
- 5) koszty zakupu nowych środków transportu na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób wraz z kierowcą, z tym że:
- a) w przypadku gdy wniosek o pomoc dotyczy działalności polegającej wyłącznie na świadczeniu usług transportowych, kwalifikowany koszt zakupu środków transportu może stanowić do 100% kosztów kwalifikowanych,
- b) w przypadku gdy wniosek o pomoc nie dotyczy działalności polegającej wyłącznie na świadczeniu usług transportowych, kwalifikowany koszt zakupu środków transportu nie może stanowić więcej niż 50% całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia,
- 6) koszt adaptacji środków transportu na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej,
- 7) koszt zagospodarowania terenu na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej,
- 8) koszty robót budowlanych, koszty transportu i koszty instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—7 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia.

SZCZEGÓŁOWY WYKAZ DZIAŁALNOŚCI, W ZAKRESIE KTÓRYCH REALIZOWANE SĄ PRZEDSIĘWZIĘCIA
OBJĘTE POMOCĄ NA RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI WEDŁUG KLASYFIKACJI PKD,
UZUPEŁNIONEJ LICZBĄ PORZĄDKOWĄ WYSZCZEGÓLNIEN

I. Tworzenie źródeł dodatkowego dochodu w gospodarstwach rolnych

A. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	
01.41.A. Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi	
Podklasa ta obejmuje prowadzoną na zlecenie działalność usługową związaną z uprawami rolnymi, warzywnictwem i ogrodnictwem:	
01.	przygotowanie pól, ogrodów i sadów do uprawy,
02.	zagospodarowanie trwałych rolniczo – naturalnych użytków zielonych – łąk i pastwisk,
03.	siew, sadzenie i prace pielęgnacyjne,
04.	nawożenie i zraszanie oraz ochronę upraw przed szkodnikami i chorobami, w tym również usługi agrolotnicze,
05.	sprzęt zbóż i innych upraw; zbiór warzyw i owoców,
06.	przycinanie gałęzi drzew i krzewów owocowych,
07.	przygotowanie zbiorów do sprzedaży przez: oczyszczanie, obcinanie, sortowanie, suszenie, wyłuskiwanie itp.,
08.	uruchamianie i obsługę systemów irygacyjnych dla celów rolniczych,
09.	wynajem maszyn i urządzeń rolniczych z obsługą.
01.41.B. Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni	
Podklasa ta obejmuje prowadzoną na zlecenie działalność związaną z utrzymaniem ogrodów, parków, cmentarzy, obiektów sportowych:	
01.	sadzenie, uprawę i utrzymanie roślin (prace pielęgnacyjne),
02.	przycinanie żywopłotów i gałęzi drzew.
01.42.Z.00. Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt, z wyjątkiem usług weterynaryjnych	
D. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	
15.61.Z. Wytwarzanie produktów przemiału zbóż	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przemiał zbóż: produkcję mąki, kasz, mączki i śruty pszennej, przemiał żyta, owsa, kukurydzy i innych zbóż,
02.	przemiał ryżu: produkcję ryżu mielonego, polerowanego, lukrowanego, parowanego lub preparowanego; produkcję mąki ryżowej,
03.	przemiał surowców warzywnych: produkcję mąki i mączki z suszonych nasion roślin strączkowych, korzeni lub bulw oraz z orzechów jadalnych,
04.	wytwarzanie zbożowej żywności śniadaniowej,
05.	wytwarzanie preparowanej mąki wieloskładnikowej do wypieku chleba, ciast, herbatników i naleśników.
15.71.Z. Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję gotowych pasz dla zwierząt gospodarskich, z uwzględnieniem dodatków paszowych pochodzenia zwierzęcego,
02.	przygotowanie jednoskładnikowych (niemieszanych) pasz dla zwierząt gospodarskich.

15.72.Z. Produkcja pasz dla zwierząt domowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pasz i innego pożywienia dla zwierząt domowych (psów, kotów, rybek itd.).
17.12.Z. Produkcja przędzy wełnianej zgrzebnej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przygotowanie włókien: odtłuszczanie i karbonizację wełny, zgrzeblenie,
02.	wytwarzanie przędzy wełnianej, zarówno w całości z wełny, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich itp.
17.13.Z. Produkcja przędzy wełnianej czesankowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	czesanie włókien wełnianych - wytwarzanie przędz wełnianych czesankowych,
02.	wytwarzanie przędzy, zarówno wełnianej, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich itp.,
03.	wytwarzanie przędz wełnianych czesankowo-zgrzebnych (półczesankowych).
17.14.Z. Produkcja przędzy lnianej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	trzepanie lnu,
02.	wytwarzanie przędzy lnianej jak i przędzy z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich.
17.23.Z. Produkcja tkanin wełnianych czesankowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję tkanin wełnianych czesankowych w całości z wełny, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych.
17.40.B.00. Działalność usługowa w zakresie naprawy wyrobów z brezentu i wyposażenia kempingowego	
17.52.A. Produkcja wyrobów powroźniczych i sieciowych, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję szpagatów, wyrobów powroźniczych, lin i kabli z włókien, taśm włókienniczych i podobnych materiałów impregnowanych lub nieimpregnowanych, pokrywanych lub oplatanych gumą lub plastykiem,
02.	produkcję wiązanych sieci ze szpagatów, powrozów lub lin,
03.	produkcję wyrobów z lin i sieci: sieci rybackich, odbijaczy dla statków, wyładunkowych odbojników i amortyzatorów, zawiesi, lin i kabli zaopatrzonych w metalowe pierścienie itp.
17.52.B.00. Działalność usługowa w zakresie naprawy sieci i wyrobów powroźniczych	
17.54.Z. Produkcja wyrobów włókienniczych pozostałych, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję taśm łącznie z taśmami złożonymi z osnowy bez wątku wykonanymi przy użyciu środków klejących,
02.	produkcję filcu,
03.	produkcję etykiet, emblematów itp. z materiałów włókienniczych,
04.	produkcję ozdób: wstążek, tasiemek, pomponów itp.,
05.	produkcję tiulów i innych wyrobów ażurowych wykończonych koronką lub innymi motywami ozdobnymi haftowanymi lub wyszywanymi,
06.	produkcję wyrobów włókienniczych impregnowanych, powlekanych, pokrywanych lub laminowanych plastykiem,
07.	produkcję artykułów tekstylnych z waty i wyrobów z waty: podpasek higienicznych i tamponów,

08.	produkcję przędzy metalizowanej lub plecionej z drutem, nici gumowanych i lin pokrytych tkaniną, przędzy lub taśm pokrytych, impregnowanych, powlekanych lub oplecionych gumą lub plastykiem,
09.	produkcję różnych tekstyliów: tkanin kordowych do opon wykonanych z przędzy o dużej wytrzymałości, kalki płóciennej; płótna gruntowanego dla malarzy, bukramu i podobnych usztywnionych wyrobów tekstylnych, materiałów włókienniczych powlekanych gumą lub substancjami amyłowymi,
10.	produkcję różnych wyrobów tekstylnych: knotów, siatek żarowych do lamp gazowych i rurkowych siatek do palników gazowych, węży z materiałów włókienniczych impregnowanych lub pokrytych gumą lub plastykiem, pasów transmisyjnych, przenośników taśmowych, tkanin do przesiewania i precedzania.
17.60.Z. Produkcja dzianin	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję dzianin: o splotcie rządkowym lub kolumienkowym; siatek i zasłon okiennych dzianych na maszynach typu Raschel lub podobnych; produkcję innych materiałów włókienniczych przesywanych splotem kolumienkowym.
17.71.Z. Produkcja wyrobów pończoszniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pończoch, skarpetek, rajstop i innych wyrobów pończoszniczych.
17.72.Z. Produkcja odzieży dzianej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję odzieży dzianej: pulowerów, swetrów, rozpinanych swetrów, kamizelek i podobnych wyrobów dzianych.
18.30.Z. Wyprawianie i barwienie skór futerkowych; produkcja wyrobów futrzarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wyprawianie i barwienie skór futerkowych oraz skór porośniętych włosiem: skrobanie, zmiękczenie tłuszczem, garbowanie, wybielanie, strzyżenie i usuwanie włosów oraz barwienie,
02.	produkcję wyrobów ze skór futerkowych: odzieży i artykułów ubraniowych, dekoracyjnych skór futerkowych do zawieszania na ścianie, mat futrzanych, pasów itp., produkcję różnych artykułów ze skór futerkowych: dywanów, (futrzaków), niewypchanych pufów itp.,
03.	produkcję sztucznych futer i wyrobów z nich wytwarzanych.
19.20.Z. Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję toreb bagażowych, toreb ręcznych i podobnych artykułów ze skóry, mieszanek skóry lub innych materiałów, takich jak: plastik, materiały tekstylne, włókna wulkanizowane lub karton, przy użyciu technologii stosowanych do wyrobu przedmiotów ze skóry,
02.	produkcję niemetalowych pasków do zegarków,
03.	produkcję różnych artykułów ze skór lub mieszanek skóry: pasów napędowych, uszczelek itp.,
04.	produkcję wyrobów rymarskich i uprząży.
19.30.A. Produkcja obuwia, z wyjątkiem sportowego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję obuwia o dowolnym przeznaczeniu, nieprzemakalnego, wodoodpornego z wyjątkiem obuwia sportowego, z różnych materiałów oraz przy zastosowaniu różnych procesów technologicznych łącznie z modelowaniem,
02.	produkcję getrów, kamaszy i podobnych artykułów,
03.	produkcję części obuwia: cholewek i ich części, zółwek, obcasów.

20.10.A. Produkcja wyrobów tartacznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	piłowanie, heblowanie i obróbkę mechaniczną drewna,
02.	produkcję drewnianych podkładów kolejowych,
03.	produkcję drewnianych materiałów podłogowych, niepołączonych,
04.	produkcję wełny drzewnej, mączki drzewnej, wiórów,
05.	suszenie drewna.
20.10.B. Działalność usługowa w zakresie impregnowania drewna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	impregnację i obróbkę chemiczną drewna konstrukcyjnego i stolarskiego z użyciem środków konserwujących lub innych substancji.
20.30.Z. Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wyrobów i elementów konstrukcyjnych przeznaczonych głównie dla budownictwa: belek, dźwigarów, krokwi, rozpór dachowych; drzwi, okien, okiennic i ram okiennych; schodów, poręczy i ogrodzeń; wałków dekoracyjnych, listew profilowanych, gontów i podobnych elementów drewnianych; bloków parkietowych, klepek itp. połączonych w formę płyt; produkcję prefabrykowanych budynków lub ich elementów z drewna.
20.40.Z. Produkcja opakowań drewnianych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję skrzyń, pudełek, klatek, bębnow i podobnych opakowań drewnianych,
02.	produkcję palet, palet skrzyniowych i innych opakowań transportowych,
03.	produkcję beczek, kadzi, balii i innych wyrobów bednarskich,
04.	produkcję drewnianych bębnow.
20.51.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z drewna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję różnych wyrobów z drewna: trzonków, uchwytów i korpusów (do narzędzi, mioteł, szczotek i pędzli), drewnianych form i kopyt szewskich, wieszaków ubraniowych, drewnianych artykułów gospodarstwa domowego i naczyń kuchennych, giętych wieszaków na płaszcze i kapelusze, drewnianych statuetek i ornamentów, drewna intarsjowanego, drewna inkrustowanego, drewnianych kasetek i szkatulek na biżuterię, sztucce i podobne artykuły, drewnianych szpilek, przykrywek, wrzecion, szpilek na nici oraz podobnych artykułów z drewna toczonego, innych artykułów drewnianych.
20.52.Z. Produkcja wyrobów z korka, słomy i z materiałów używanych do wyplatania	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przetwarzanie korka naturalnego,
02.	produkcję wyrobów z korka naturalnego lub aglomerowanego,
03.	produkcję plecionek i produktów wyplatanych, jak: maty, wycieraczki, ekrany itp.,
04.	produkcję koszy i innych wyrobów wikliniarskich.
21.22.Z. Produkcja papierowych artykułów dla gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję artykułów dla gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych z papieru i waty celulozowej: produkcję bibulek czyszczących; produkcję chusteczek do nosa, ręczników, serwetek; produkcję papieru toaletowego; produkcję podpasek higienicznych i tamponów, pieluszek papierowych i podkładek pieluszkowych dla niemowląt; produkcję kubków, talerzy i tacek.

25.24.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wyrobów powszechnego użytku z tworzyw sztucznych: wyposażenia kuchennego, stołowego, artykułów toaletowych,
02.	produkcję różnych wyrobów z tworzyw sztucznych: nakryć głowy, izolacji, elementów plastikowych oświetleniowych, wyposażenia biur, szkół, elementów ubioru i odzieży zgrzewanej, okuć meblowych, statuetek, pasów transmisyjnych, taśm przenośnikowych,
03.	produkcję pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowaną.
26.21.Z. Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję ceramiki stołowej i innych ceramicznych wyrobów gospodarstwa domowego oraz ceramicznych wyrobów toaletowych,
02.	produkcję figurek i innych ozdobnych wyrobów ceramicznych.
26.25.Z. Produkcja wyrobów ceramicznych pozostałych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję słoików i słoików ceramicznych oraz innych naczyń tego typu stosowanych do transportu lub przechowywania towarów,
02.	produkcję pozostałych wyrobów ceramicznych, gdzie indziej niesklasyfikowaną.
26.70.Z. Produkcja wyrobów ze skał i kamienia naturalnego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	cięcie, formowanie i wykańczanie kamieni dla budownictwa, drogownictwa, dekarstwa, do wykonywania nagrobków na cmentarzach itp.,
02.	obróbkę surowego kamienia dostarczonego z kamieniołomów,
03.	produkcję kostek, płyt nawierzchniowych, krawężników, płyt i płytek chodnikowych itp. wyrobów.
28.12.Z. Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych drzwi, okien i ich ram, okiennic, żaluzji, bram, progów metalowych.
28.62.Z. Produkcja narzędzi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję noży i ostrzy tnących do maszyn lub urządzeń mechanicznych,
02.	produkcję narzędzi ręcznych (kleszcze, śrubokręty, wkrętaki itp.),
03.	produkcję narzędzi ręcznych stosowanych w rolnictwie, ogrodnictwie i leśnictwie takich jak: łopaty, motyki, sekatory,
04.	produkcję pił do cięcia i ostrzy do nich, łącznie z tarczami tnącymi i łańcuchami,
05.	produkcję wymiennych narzędzi wchodzących w skład narzędzi ręcznych, zarówno z napędem ręcznym jak i mechanicznym, a także do obrabiarek: wiertel, przebijaków, matryc, noży frezarskich,
06.	produkcję imadeł, zacisków,
07.	produkcję narzędzi kowalskich: kowadeł, palenisk kowalskich itp.
28.73.Z. Produkcja wyrobów z drutu	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych kabli, taśm plecionych i podobnych wyrobów,
02.	produkcję wyrobów z drutu: drutu kolczastego, siatki ogrodzeniowej, rusztów, siatek, tkanin itp.,
03.	produkcję gwoździ i pinezek.
29.24.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana	

29.32.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych	
35.12.Z. Produkcja oraz naprawa łodzi wycieczkowych i sportowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję nadmuchiwanym jednostek pływających,
02.	produkcję łodzi żaglowych wyposażonych w silnik lub nie,
03.	produkcję łodzi motorowych,
04.	produkcję innych łodzi sportowych i wycieczkowych: kajaków, czółen, skifów,
05.	naprawę i konserwację łodzi wycieczkowych i sportowych.
35.50.Z. Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pojazdów bez napędu mechanicznego, gdzie indziej niesklasyfikowaną,
02.	produkcję tacek, wózków bagażowych, ręcznych wózków na zakupy itp.,
03.	produkcję pojazdów ciągniętych przez zwierzęta.
36.11.Z. Produkcja krzeseł i mebli do siedzenia	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję krzeseł i siedzeń do pomieszczeń biurowych, produkcyjnych i mieszkań z dowolnego materiału,
02.	produkcję krzeseł i siedzeń teatralnych, kinowych itp. z dowolnego materiału,
03.	produkcję krzeseł i siedzeń z dowolnego materiału do pojazdów,
04.	wykańczanie krzeseł i siedzeń, takie jak tapicerowanie.
36.13.Z. Produkcja mebli kuchennych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mebli stanowiących wyposażenie kuchni, metalowych, drewnianych oraz z innych materiałów.
36.14.A. Produkcja mebli pozostała, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mebli do sypialni, pokoi wypoczynkowych, ogrodów itp.
36.14.B. Działalność usługowa w zakresie wykańczania mebli	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	lakierowanie, pozłacanie, malowanie mebli,
02.	restaurowanie i renowację mebli.
36.50.Z. Produkcja gier i zabawek	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję lalek, ubiorów i akcesoriów do lalek,
02.	produkcję zabawek-zwierząt,
03.	produkcję zabawek na kółkach przeznaczonych do jeżdżenia, w tym rowerów trzykołowych,
04.	produkcję instrumentów muzycznych - zabawek,
05.	produkcję artykułów do gier towarzyskich,
06.	produkcję kart do gry,
07.	produkcję tablic do gry w strzałki, automatów do gry, stołów bilardowych, gier automatycznych dla kasyn itp.,
08.	produkcję gier elektronicznych: gier wideo, szachów itp.,
09.	produkcję modeli o zmniejszonej skali i podobnych modeli rekreacyjnych, kolejek elektrycznych, zestawów do montażu takich modeli itp.,
10.	produkcję układanek (puzzli) itp.

36.61.Z. Produkcja imitacji biżuterii	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję sztucznej biżuterii z dowolnego materiału.
36.62.Z. Produkcja mioteł, szczotek i pędzli	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mioteł i szczotek, w tym także szczotek będących elementami składowymi maszyn, ręcznych mechanicznych szczotek do zamiatania podłóg, zmiotek i zmywaków do odkurzania wykonanych z piór, pędzli malarskich, pędzli ławkowych i wałkowych, wałków gumowych i innych pędzli, szczotek oraz mioteł,
02.	produkcję szczotek do butów i ubrań.
36.63.Z. Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję piór i ołówków wszelkich typów, mechanicznych i niemechanicznych,
02.	produkcję wkładów grafitowych do ołówków,
03.	produkcję pieczętek: datowników, numeratorów, ręcznych urządzeń do drukowania lub wytłaczania naklejek, etykiet, drukarek ręcznych, gotowych taśm nasączonych tuszem do maszyn do pisania i poduszek do pieczętowania,
04.	produkcję wózków dziecięcych,
05.	produkcję parasoli, parasoli przeciwsłonecznych, lasek, pejców, biczków, guzików, zatrasków, napów, suwaków,
06.	produkcję zapalniczek i zapalek,
07.	produkcję artykułów osobistego użytku: fajek, grzebieni, spinek do włosów, spryskiwaczy i rozpylaczy do perfum, termosów i innych naczyń próżniowych do użytku osobistego lub domowego, peruk, sztucznych bród, sztucznych rzęs,
08.	produkcję karuzel, huśtawek, strzelnic i innych urządzeń tego rodzaju,
09.	produkcję linoleum i innych utwardzonych wykładzin podłogowych nieplastycznych,
10.	produkcję rozmaitych artykułów: świec, cienkich świeczek i podobnych artykułów, sztucznych kwiatów, owoców i liści, różnych "żartobliwości" (dziwnych zabawek), przetaków, sit, manekinów wystawowych itp.,
11.	działalność związaną z wypychaniem zwierząt.
F. BUDOWNICTWO	
45.11.Z. Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	burzenie i rozbiórkę budynków, budowli i innych obiektów budowlanych, a także sprzedaż materiałów budowlanych pochodzących z rozbiórki,
02.	odwadnianie terenu budowy,
03.	oczyszczanie terenu budowy,
04.	usuwanie głazów, przeszkód naturalnych oraz inne działania przygotowawcze na placu budowy,
05.	roboty ziemne związane z kopaniem rowów i wykopów dla różnych konstrukcji, niwelacja terenu, przemieszczanie ziemi,
06.	przygotowanie terenów dla kopalnictwa odkrywkowego: usuwanie nadkładu oraz inne roboty ziemne na terenach zawierających złoża,
07.	drenowanie terenów rolniczych i leśnych.
45.22.Z. Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych,
02.	instalowanie rynien i rur spustowych,

03.	pokrywanie dachów blachą, papą, dachówkami i innymi materiałami pokryciowymi,
04.	malowanie dachów,
05.	zabezpieczanie budynków przed wpływami atmosferycznymi.
45.34.Z. Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie systemów oświetleniowych i sygnalizacyjnych dróg, szlaków kolejowych, portów lotniczych i wodnych,
02.	instalowanie markiz i zasłon w budynkach,
03.	montaż płotów, ogrodzeń, balustrad i podobnych konstrukcji,
04.	pozostałe budowlane prace instalacyjne, gdzie indziej niesklasyfikowane.
45.41.Z. Tynkowanie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie tynków wewnętrznych i zewnętrznych,
02.	zakładanie siatek i listew podtynkowych w budynkach i budowlach,
03.	zakładanie suchych tynków.
45.42.Z. Zakładanie stolarki budowlanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie elementów stolarki budowlanej: drewnianych, z tworzyw sztucznych, metalowych i z innych materiałów,
02.	wyposażanie pomieszczeń w meble wbudowane i inne elementy wbudowane nie pochodzące z produkcji własnej jednostki wyposażającej,
03.	instalowanie boazerii, futryn drzwiowych i okiennych oraz żaluzji z listewek z dowolnego materiału, podsufitek na konstrukcji metalowej, nie pochodzące z produkcji własnej jednostki instalującej,
04.	wykonywanie drewnianych przegród ruchomych i ścianek działowych z drewna.
45.43.A. Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	układanie ceramicznych, betonowych lub kamiennych płytek podłogowych i ściennych wewnątrz i na zewnątrz budynków i budowli,
02.	układanie parkietów oraz innych drewnianych pokryć podłóg i ścian,
03.	układanie wykładzin dywanowych, linoleum, wykładzin gumowych, wykładzin z tworzyw sztucznych,
04.	wykładanie ścian i podłóg piaskowcem, marmurem, granitem itp., wewnątrz i na zewnątrz budynków i budowli,
05.	tapetowanie.
45.44.A. Malowanie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wewnętrzne i zewnętrzne malowanie budynków,
02.	malowanie obiektów inżynierskich lądowych.
45.44.B. Szklenie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	szklenie okien,
02.	instalowanie pokryć szklanych, lusterek i innych elementów szklanych.
45.45.Z. Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	czyszczenie zewnętrznych ścian budynków za pomocą piaskowania, pary wodnej i podobnych metod,
02.	zakładanie w budynkach i budowlach dekoracyjnych elementów metalowych,
03.	pozostałe budowlane prace wykończeniowe, gdzie indziej niesklasyfikowane.

G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH, MOTOCYKLI ORAZ ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	
50.20.A. Obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	konserwację i naprawę pojazdów mechanicznych: wykonywanie napraw mechanicznych, wykonywanie napraw instalacji elektrycznej, wykonywanie przeglądów, wykonywanie napraw nadwozia, wykonywanie napraw części silnika, lakierowanie i malowanie itp., wykonywanie napraw szyb i okien,
02.	wykonywanie napraw, zakładanie i wymianę opon i dętek w pojazdach mechanicznych,
03.	wykonywanie zabiegów antykorozyjnych w pojazdach mechanicznych,
04.	instalowanie części i akcesoriów w pojazdach mechanicznych.
50.20.B. Pomoc drogowa oraz pozostała działalność usługowa związana z pojazdami mechanicznymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	udzielanie pomocy drogowej, holowanie,
02.	mycie, polerowanie, woskowanie itp.
52.71.Z. Naprawa obuwia i innych wyrobów skórzanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	naprawę obuwia, walizek i podobnych artykułów z innych materiałów.
52.74.Z. Naprawa artykułów użytku osobistego i domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	naprawę mebli domowych, artykułów oświetleniowych oraz pozostałych artykułów użytku osobistego i domowego,
02.	naprawę i przeróbki odzieży, wyrobów włókienniczych użytku domowego oraz cerowanie artystyczne,
03.	strojenie fortepianów i pianin,
04.	naprawę sprzętu fotograficznego i kamer,
05.	usługi ekspresowe: dorabianie kluczy, foliowanie dokumentów itp.,
06.	naprawę rowerów, sprzętu sportowego i kempingowego.
H. HOTELE I RESTAURACJE	
55.21.Z.00. Schroniska turystyczne	
55.22.Z. Pola kempingowe, łącznie z polami dla samochodowych przyczep kempingowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakwaterowanie lub zapewnienie miejsca na namiot, przyczepę lub samochód.
55.23.Z. Pozostałe miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, gdzie indziej niesklasyfikowane	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w ośrodkach wypoczynkowych, pensjonatach, gospodarstwach wiejskich (wczasy pod gruszą), domach wiejskich, kwaterach prywatnych, pokojach gościnnych, domkach letniskowych; na polach biwakowych, w domach kempingowych oraz w innych miejscach krótkotrwałego pobytu jak: schroniska młodzieżowe, schroniska górskie,
02.	usługi sypialne w wagonach kolejowych oraz w innych środkach transportu,
03.	usługi internatów, burs, domów akademickich, hoteli robotniczych.
55.30.B. Pozostałe placówki gastronomiczne	
Podklasa ta obejmuje sprzedaż posiłków i napojów w:	
01.	barach szybkiej obsługi,
02.	barach mlecznych,
03.	punktach sprzedaży frytek, ryb itp.,
04.	lodziarniach itp.

I. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ	
60.23.Z. Pozostały pasażerski transport lądowy	
Podklasa ta obejmuje pozostały pozarozkładowy drogowy transport pasażerski:	
01.	pozarozkładowy transport pasażerski drogowy: czartery, przewóz wycieczek, turystów,
02.	wynajem autokarów z kierowcą,
03.	transport pasażerski pojazdami ciągniętymi przez zwierzęta lub napędzanymi siłą mięśni ludzkich.
60.24.A. Towarowy transport drogowy pojazdami specjalizowanymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	transport pojazdami do przewozu cieczy i gazów,
02.	transport pojazdami do przewozu towarów w kontenerach,
03.	transport pojazdami do przewozu mebli,
04.	transport pojazdami do przewozu towarów sypkich luzem,
05.	transport towarów pozostałymi pojazdami specjalizowanymi.
60.24.B. Towarowy transport drogowy pojazdami uniwersalnymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przewozy przesyłek pocztowych,
02.	przewozy pozostałych towarów pojazdami uniwersalnymi.
61.20.Z. Śródlądowy transport wodny	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	rozkładowy i pozarozkładowy transport pasażerów lub ładunków na drogach wodnych śródlądowych: rzekach, kanałach, jeziorach i wewnątrz portów, zatok i w dokach,
02.	działalność śródlądowych statków wycieczkowych i jachtów,
03.	holowanie i pchanie w śródlądowym transporcie wodnym,
04.	wynajem sprzętu transportu śródlądowego z załogą.
63.12.Z. Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność polegającą na magazynowaniu, składowaniu i przechowywaniu wszystkich rodzajów towarów, np. w silosach zbożowych, magazynach towarowych ogólnego przeznaczenia, chłodniach składowych, zbiornikach magazynowych znajdujących się w portach morskich, portach śródlądowych, na terenie składowisk, innych niż port morski lub śródlądowy.
63.30.D. Pozostała działalność turystyczna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	usługi świadczone przez pilotów wycieczek,
02.	usługi przewodników turystycznych.
K. OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, WYNAJEM, NAUKA I USŁUGI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	
71.31.Z. Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wynajem lub dzierżawę maszyn i urządzeń rolniczych i leśnych bez obsługi: dotyczy to wynajmu wyrobów klasyfikowanych w grupie 29.3, takich jak ciągniki rolnicze itd.
71.32.Z. Wynajem maszyn i urządzeń budowlanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wynajem lub dzierżawę maszyn i urządzeń do prowadzenia robót budowlanych lądowych i wodnych, bez obsługi,
02.	wynajem rusztowań i platform roboczych, bez ich wznoszenia i demontażu.

71.40.Z. Wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego	
Podklasa ta obejmuje wypożyczanie lub dzierżawę pozostałych artykułów przeznaczenia domowego i użytku osobistego:	
01.	tkanin, odzieży i obuwia,
02.	mebli, wyrobów szklanych i ceramicznych, zastawy kuchennej i stołowej, urządzeń elektrycznych, elektronicznych, sprzętu RTV użytku domowego i pozostałych artykułów gospodarstwa domowego,
03.	sprzętu rekreacyjnego i sportowego, np. rowerów, balonów, szybowców, łodzi, łyżew, sanek, sprzętu jeździeckiego,
04.	biżuterii, instrumentów muzycznych, kostiumów i sprzętu scenograficznego, zegarów, zegarków, lornetek,
05.	książek, czasopism i periodyków,
06.	kaset wideo do użytku domowego,
07.	sprzętu do majsterkowania,
08.	kwiatów i roślin.
72.10.Z. Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	konsultacje w zakresie typu, konfiguracji sprzętu komputerowego i związanego z tym oprogramowania: analizę potrzeb i problemów użytkownika i doradzanie w zakresie organizacji procesów informatycznych.
74.12.Z. Działalność rachunkowo-księgowa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	księgowanie wszelkiego rodzaju transakcji gospodarczych,
02.	sporządzanie sprawozdań i bilansów finansowych, ich kontrolę i potwierdzanie poprawności (działalność biegłych księgowych),
03.	przygotowywanie dokumentów o dochodach osób i firm w celach podatkowych,
04.	doradztwo podatkowe i reprezentowanie (inne niż prawne) klientów przed organami podatkowymi.
74.14.A. Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	doradztwo i bezpośrednią pomoc dla podmiotów gospodarczych i służb publicznych w zakresie: kontaktów ze środkami masowego przekazu i "public relations", opracowywania systemów prowadzenia rachunkowości i kontroli wydatków, planowania, organizacji pracy, efektywności zarządzania, doradztwa połączonego z zarządzaniem (np. działalność agronomów w rolnictwie), działań arbitrażowych i pojednawczych między pracodawcą a pracobiorcą,
02.	doradztwo personalne rozumiane w szczególności jako: dokonywanie analiz kwalifikacji pracowników i formułowanie zakresu obowiązków, określanie pożądanych kwalifikacji kandydatów, dobór i rekomendowanie kandydatów na określone stanowiska pracy, doradztwo z zakresu przepisów i procedur dotyczących doboru i zatrudniania pracowników.
74.20.A. Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	projektowanie urbanistyczne, projektowanie budowlane łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru budowlanego,
02.	projektowanie technologiczne łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru budowlanego dla: górnictwa, przemysłu, transportu, ochrony środowiska itp.,
03.	działalność projektowania budowlanego związanego z inżynierią lądową, wodną, liniami i sieciami elektroenergetycznymi i telekomunikacyjnymi.

74.70.Z. Sprzątanie i czyszczenie obiektów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	sprzątanie wewnątrz budynków wszelkich typów, w tym biur, fabryk, sklepów, instytucji i innych pomieszczeń przemysłowych oraz budynków mieszkalnych,
02.	mycie okien,
03.	czyszczenie kominów i palenisk, pieców, kotłów c.o., przewodów wentylacyjnych i kanałów wylotowych,
04.	dezynfekcję i deratyzację m.in. budynków, statków, pociągów,
05.	mycie m.in. pociągów, autobusów, samolotów.
N. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	
85.31.B. Pozostała opieka wychowawcza i społeczna z zakwaterowaniem	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność, która ma na celu zapewnienie całodobowej opieki ludziom starym i grupom osób o ograniczonej zdolności radzenia sobie samemu, w której opieka medyczna, edukacja i działalność rehabilitacyjna odgrywają rolę marginesową: działalność ta może być prowadzona przez instytucje państwowe lub organizacje społeczne i prywatne w takich formach, jak: domy starców, domy dla osób fizycznie i umysłowo niepełnosprawnych (łącznie z domami dla osób ociemniałych, głuchych i głuchoniemych), domy rehabilitacyjne (bez opieki medycznej), domy dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, domy dla bezdomnych.
O. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA KOMUNALNA, SPOŁECZNA I INDYWIDUALNA	
90.00.A. Wywóz śmieci i odpadów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zbieranie, gromadzenie i transport śmieci, odpadów, zużytych starych sprzętów i nieczystości z domów prywatnych, bloków, fabryk i instytucji, również usuwanie popiołów z kotłowni i fabryk, usuwanie gruzów z terenów rozbiórki i budowy bez względu na miejsce ich występowania, rodzaj własności, nieruchomości, jak i formę własności firm prowadzących tę działalność,
02.	pozostałą działalność związaną z wywozem śmieci i odpadów.
92.72.Z. Pozostała działalność rekreacyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje wszystkie rodzaje działalności związane z rekreacją, niesklasyfikowane gdzie indziej:	
01.	działalność parków rekreacyjnych i plaż, łącznie z wynajmowaniem takich urządzeń jak: domki i kabiny plażowe, krzesła, leżaki, kosze plażowe, natryski itp.,
02.	działalność związaną z rekreacyjnym wędkowaniem,
03.	transport rekreacyjny, taki jak: jazda na rowerze, rekreacyjna jazda konno itp.,
04.	tresurę zwierząt domowych,
05.	działalność związaną z organizowaniem obsady aktorskiej do filmów, programów telewizyjnych, sztuk teatralnych.
93.01.Z. Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	pranie zwykłe i chemiczne, czyszczenie, prasowanie itp. wszystkich rodzajów odzieży (łącznie z odzieżą futrzaną) i wyrobów tekstylnych, wykonywane za pomocą urządzeń mechanicznych lub ręcznie; pranie samoobsługowe, w pralkach obsługujących zarówno ludność jak i instytucje,
02.	zbieranie zabrudzonej odzieży od klientów i dostarczanie odzieży upranej,
03.	pranie dywanów, pledów, zasłon i firan,
04.	wypożyczanie przez pralnie bielizny pościelowej, odzieży roboczej i podobnych wyrobów,
05.	drobne naprawy i przeróbki odzieży i innych wyrobów tekstylnych, o ile czynności te połączone są z praniem.

93.02.Z. Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	mycie, obcinanie i układanie, czesanie, suszenie, farbowanie, wzmacnianie włosów, wykonywanie trwałej ondulacji oraz inne czynności fryzjerskie świadczone dla mężczyzn i kobiet, takie jak golenie i przycinanie brody i wąsów,
02.	masaż twarzy, manikiur i pedikiur, robienie makijażu itp.
93.04.Z. Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność mającą na celu zapewnienie dobrego samopoczucia fizycznego i komfortu, wykonywaną w takich obiektach, jak np.: łaźnie tureckie, sauny, łaźnie parowe, solaria, salony odchudzające, salony masażu (z wyjątkiem masażu leczniczego), pijalnie wód leczniczych, baseny lecznicze, centra fitness.

II. Tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich

A. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	
01.41.A. Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi	
Podklasa ta obejmuje prowadzoną na zlecenie działalność usługową związaną z uprawami rolnymi, warzywnictwem i ogrodnictwem:	
01.	przygotowanie pól, ogrodów i sadów do uprawy,
02.	zagospodarowanie trwałych rolniczo – naturalnych użytków zielonych – łąk i pastwisk,
03.	siew, sadzenie i prace pielęgnacyjne,
04.	nawożenie i zraszanie oraz ochronę upraw przed szkodnikami i chorobami, w tym również usługi agrolotnicze,
05.	sprzęt zbóż i innych upraw; zbiór warzyw i owoców,
06.	prycinanie gałęzi drzew i krzewów owocowych,
07.	przygotowanie zbiorów do sprzedaży przez: oczyszczanie, obcinanie, sortowanie, suszenie, wyłuskiwanie itp.,
08.	uruchamianie i obsługę systemów irygacyjnych dla celów rolniczych,
09.	wynajem maszyn i urządzeń rolniczych z obsługą.
01.41.B. Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni	
Podklasa ta obejmuje prowadzoną na zlecenie działalność związaną z utrzymaniem ogrodów, parków, cmentarzy, obiektów sportowych:	
01.	sadzenie, uprawę i utrzymanie roślin (prace pielęgnacyjne),
02.	prycinanie żywopłotów i gałęzi drzew.
01.42.Z.00. Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt, z wyjątkiem usług weterynaryjnych	
D. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	
15.61.Z. Wytwarzanie produktów przemiału zbóż	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przemiał zbóż: produkcję mąki, kasz, mączki i śruty pszennej, przemiał żyta, owsa, kukurydzy i innych zbóż,
02.	przemiał ryżu: produkcję ryżu mielonego, polerowanego, lukrowanego, parowanego lub preparowanego; produkcję mąki ryżowej,
03.	przemiał surowców warzywnych: produkcję mąki i mączki z suszonych nasion roślin strączkowych, korzeni lub bulw oraz z orzechów jadalnych,
04.	wytwarzanie zbożowej żywności śniadaniowej,
05.	wytwarzanie preparowanej mąki wieloskładnikowej do wypieku chleba, ciast, herbatników i naleśników.
15.71.Z. Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję gotowych pasz dla zwierząt gospodarskich, z uwzględnieniem dodatków paszowych pochodzenia zwierzęcego,
02.	przygotowanie jednoskładnikowych (niemieszanych) pasz dla zwierząt gospodarskich.
15.72.Z. Produkcja pasz dla zwierząt domowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pasz i innego pożywienia dla zwierząt domowych (psów, kotów, rybek itd.).

15.81.A. Produkcja pieczywa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję chleba i bułek.
15.81.B. Produkcja wyrobów ciastkarskich świeżych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję świeżych ciast, ciastek, ciastek owocowych itp.
15.82.Z. Produkcja pieczywa cukierniczego trwałego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję herbatników i sucharów oraz "suchych" produktów piekarniczych,
02.	produkcję ciast i ciastek o przedłużonej trwałości,
03.	produkcję pozostałych słodkich lub słonych trwałych wyrobów piekarniczych.
15.85.Z. Produkcja makaronów, klusek i podobnych produktów mącznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję makaronów i klusek: gotowanych lub surowych, nadziewanych lub nienadziewanych,
02.	produkcję kuskusu.
15.98.Z. Produkcja wód mineralnych i napojów bezalkoholowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję (butelkowanie) wód zdrojowych i wód mineralnych,
02.	produkcję napojów bezalkoholowych, aromatyzowanych, wód słodzonych lub niesłodzonych: lemoniady, oranżady, coli, napojów owocowych, toników itp.
17.12.Z. Produkcja przędzy wełnianej zgrzebnej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przygotowanie włókien: odtłuszczenie i karbonizację wełny, zgrzeblenie,
02.	wytwarzanie przędzy wełnianej, zarówno w całości z wełny, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich itp.
17.13.Z. Produkcja przędzy wełnianej czesankowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	czesanie włókien wełnianych - wytwarzanie przędz wełnianych czesankowych,
02.	wytwarzanie przędzy, zarówno wełnianej, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich itp.,
03.	wytwarzanie przędz wełnianych czesankowo-zgrzebnych (półczesankowych).
17.14.Z. Produkcja przędzy lnianej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	trzepanie lnu,
02.	wytwarzanie przędzy lnianej jak i przędzy z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych, dla celów dziewiarskich, tkackich.
17.17.Z. Produkcja przędzy z włókien tekstylnych pozostała	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przygotowywanie i przędzenie pozostałych włókien tekstylnych, takich jak juta i inne włókna łykowe,
02.	produkcję przędzy papierowej do wytwarzania tapet.
17.23.Z. Produkcja tkanin wełnianych czesankowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję tkanin wełnianych czesankowych w całości z wełny, jak i z udziałem włókien sztucznych lub syntetycznych.

17.25.Z. Produkcja tkanin pozostałych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję tkanin z lnu, konopi, juty i innych włókien tykowych i z przędzy specjalnej,
02.	produkcję tkanin polipropylenowych,
03.	produkcję tkanin z włókien szklanych.
17.30.Z. Wykończanie materiałów włókienniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykończanie materiałów włókienniczych, tkanin i wyrobów włókienniczych gotowych obcej produkcji w zakresie: bielenia, barwienia i drukowania (również termodrukowania) materiałów i artykułów włókienniczych, łącznie z ubraniami, apreturowania, suszenia, parowania, dekatyzowania, reperowania, cerowania, sanforyzowania, merceryzowania wyrobów włókienniczych obcej produkcji, łącznie z ubraniami.
17.40.A. Produkcja gotowych artykułów włókienniczych, oprócz odzieży, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję gotowych artykułów z różnych materiałów włókienniczych: koców łącznie z kocami podróżnymi, bielizny pościelowej, stołowej, toaletowej, kuchennej,
02.	produkcję kołder watowanych, puchowych, jaśków, pufów, poduszek, spiworów itp.,
03.	produkcję gotowych artykułów wyposażeniowych: zasłon, baldachimów, stor, narzut, pokrowców na ubrania, na maszyny i urządzenia itp. (w tym również dzianych), płócien nieprzemakalnych, namiotów, wyposażenia kempingowego, żagli, markiz przeciwsłonecznych, pokrowców zewnętrznych samochodowych itp., flag, sztandarów, chorągwi, ścierek, kamizelek ratunkowych, spadochronów itp.,
04.	produkcję tekstylnych części koców elektrycznych.
17.40.B.00. Działalność usługowa w zakresie naprawy wyrobów z brezentu i wyposażenia kempingowego	
17.51.Z. Produkcja dywanów i chodników	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wykładzin podłogowych: dywanów, kilimów, chodników, mat, płyt dywanowych z materiałów włókienniczych, filcu.
17.52.A. Produkcja wyrobów powroźniczych i sieciowych, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję szpagatów, wyrobów powroźniczych, lin i kabli z włókien, taśm włókienniczych i podobnych materiałów impregnowanych lub nieimpregnowanych, pokrywanych lub oplatanych gumą lub plastykiem,
02.	produkcję wiązanych sieci ze szpagatów, powroźów lub lin,
03.	produkcję wyrobów z lin i sieci: sieci rybackich, odbijaczy dla statków, wyładunkowych odbojników i amortyzatorów, zawiesi, lin i kabli zaopatrzonych w metalowe pierścienie itp.
17.52.B.00. Działalność usługowa w zakresie naprawy sieci i wyrobów powroźniczych	
17.54.Z. Produkcja wyrobów włókienniczych pozostałych, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję taśm łącznie z taśmami złożonymi z osnowy bez wążku wykonanymi przy użyciu środków klejących,

02.	produkcję filcu,
03.	produkcję etykiet, emblematów itp. z materiałów włókienniczych,
04.	produkcję ozdób: wstążek, tasiemek, pomponów itp.,
05.	produkcję tiulów i innych wyrobów ażurowych wykończonych koronką lub innymi motywami ozdobnymi haftowanymi lub wyszywanymi,
06.	produkcję wyrobów włókienniczych impregnowanych, powlekanych, pokrywanych lub laminowanych plastykiem,
07.	produkcję artykułów tekstylnych z waty i wyrobów z waty: podpasek higienicznych i tamponów,
08.	produkcję przędzy metalizowanej lub plecionej z drutem, nici gumowanych i lin pokrytych tkaniną, przędzy lub taśm pokrytych, impregnowanych, powlekanych lub oplecionych gumą lub plastykiem,
09.	produkcję różnych tekstyliów: tkanin kordowych do opon wykonanych z przędzy o dużej wytrzymałości, kalki płóciennej; płótna gruntowanego dla malarzy, bukramu i podobnych usztywnionych wyrobów tekstylnych, materiałów włókienniczych powlekanych gumą lub substancjami amyłowymi,
10.	produkcję różnych wyrobów tekstylnych: knotów, siatek żarowych do lamp gazowych i rurkowych siatek do palników gazowych, węży z materiałów włókienniczych impregnowanych lub pokrytych gumą lub plastykiem, pasów transmisyjnych, przenośników taśmowych, tkanin do przesiewania i precedzania.
17.60.Z. Produkcja dzianin	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję dzianin: o splocie rządkowym lub kolumienkowym, siatek i zaston okiennych dzianych na maszynach typu Raschel lub podobnych; produkcję innych materiałów włókienniczych przesywanych splotem kolumienkowym.
17.71.Z. Produkcja wyrobów pończoszniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pończoch, skarpetek, rajstop i innych wyrobów pończoszniczych.
17.72.Z. Produkcja odzieży dzianej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję odzieży dzianej: pulowerów, swetrów, rozpinanych swetrów, kamizelek i podobnych wyrobów dzianych.
18.10.Z. Produkcja odzieży skórzanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję odzieży wykonanej ze skóry lub jej imitacji.
18.21.Z. Produkcja ubrań roboczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję odzieży roboczej i ochronnej.
18.22.A. Produkcja ubrań wierzchnich dla mężczyzn i chłopców pozostała	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję płaszczy i kurtek męskich i chłopięcych, płaszczy do jazdy samochodem, peleryn, wiatrówek i podobnych artykułów,
02.	produkcję garniturów męskich i chłopięcych oraz zestawów odzieżowych,
03.	produkcję marynarek i żakietów męskich i chłopięcych,
04.	produkcję spodni, bryczesów i szortów męskich i chłopięcych,
05.	krawiectwo (szycie na miarę), dla mężczyzn i chłopców.

18.22.B. Produkcja ubrań wierzchnich dla kobiet i dziewcząt pozostała	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję odzieży wierzchniej dla kobiet i dziewcząt wykonaną z materiałów tkanych, dzianin itp.: płaszczy, peleryn, kostiumów, spodni, spódnic, wiatrówek,
02.	produkcję marynarek damskich lub dziewczęcych, sukienek, bryczesów i szortów damskich lub dziewczęcych,
03.	krawiectwo (szycie na miarę), dla kobiet i dziewcząt.
18.23.Z. Produkcja bielizny	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję bielizny dla mężczyzn, kobiet i dzieci wykonanej z materiałów tkanych, dzianin, koronek itp.: podkoszulków "t-shirt", slipek, kalesonów, piżam, koszul nocnych, szlafroków, bluzek, majtek, gorsetów, staników.
18.24.Z. Produkcja pozostałej odzieży i dodatków do odzieży, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję bielizny i odzieży niemowlęcej, odzieży narciarskiej, pływackiej, podróżnej itp.,
02.	produkcję kapeluszy i czapek,
03.	produkcję dodatków do odzieży: rękawiczek, pasków, szali, krawatów, apaszek, siatek na włosy itp.,
04.	produkcję nakryć głowy wykonanych ze skór futerkowych,
05.	produkcję obuwia tekstylnego bez zelówek.
18.30.Z. Wyprawianie i barwienie skór futerkowych; produkcja wyrobów futrzarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wyprawianie i barwienie skór futerkowych oraz skór porośniętych włosiem: skrobanie, zmiękczenie tłuszczem, garbowanie, wybielanie, strzyżenie i usuwanie włosów oraz barwienie,
02.	produkcję wyrobów ze skór futerkowych: odzieży i artykułów ubraniowych, dekoracyjnych skór futerkowych do zawieszania na ścianie, mat futrzanych, pasów itp., produkcję różnych artykułów ze skór futerkowych: dywanów, (futraków), niewypchanych pufów itp.,
03.	produkcję sztucznych futer i wyrobów z nich wytwarzanych.
19.10.Z. Produkcja skór wyprawionych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wyprawionych skór,
02.	produkcję skóry zamszowej, pergaminu, skóry lakierowanej i metalizowanej, laminowanej,
03.	produkcję skóry wyprawianej sklejaną lub zszywaną z kawałków.
19.20.Z. Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję toreb bagażowych, toreb ręcznych i podobnych artykułów ze skóry, mieszanek skóry lub innych materiałów, takich jak: plastik, materiały tekstylne, włókna wulkanizowane lub karton, przy użyciu technologii stosowanych do wyrobu przedmiotów ze skóry,
02.	produkcję niemetalowych pasków do zegarków,
03.	produkcję różnych artykułów ze skór lub mieszanek skóry: pasów napędowych, uszczelek itp.,
04.	produkcję wyrobów rymarskich i uprzęży.

19.30.A. Produkcja obuwia, z wyjątkiem sportowego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję obuwia o dowolnym przeznaczeniu, nieprzemakalnego, wodoodpornego z wyjątkiem obuwia sportowego, z różnych materiałów oraz przy zastosowaniu różnych procesów technologicznych łącznie z modelowaniem,
02.	produkcję getrów, kamaszy i podobnych artykułów,
03.	produkcję części obuwia: cholewek i ich części, zelówek, obcasów.
20.10.A. Produkcja wyrobów tartacznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	piłowanie, heblowanie i obróbkę mechaniczną drewna,
02.	produkcję drewnianych podkładów kolejowych,
03.	produkcję drewnianych materiałów podłogowych, niepołączonych,
04.	produkcję wełny drzewnej, mączki drzewnej, wiórów,
05.	suszenie drewna.
20.10.B. Działalność usługowa w zakresie impregnowania drewna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	impregnację i obróbkę chemiczną drewna konstrukcyjnego i stolarskiego z użyciem środków konserwujących lub innych substancji.
20.20.Z. Produkcja arkuszy fornirowych; produkcja płyt i sklejek	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję arkuszy fornirowych, sklejk, płyt laminowanych, płyt wiórowych, płyt pilśniowych oraz innych rodzajów płyt i arkuszy z drewna lub z materiałów drewnopodobnych.
20.30.Z. Produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wyrobów i elementów konstrukcyjnych przeznaczonych głównie dla budownictwa: belek, dźwigarów, krokwi, rozpór dachowych; drzwi, okien, okiennic i ram okiennych; schodów, poręczy i ogrodzeń; wałków dekoracyjnych, listew profilowanych, gontów i podobnych elementów drewnianych; bloków parkietowych, klepek itp. połączonych w formę płyt; produkcję prefabrykowanych budynków lub ich elementów z drewna.
20.40.Z. Produkcja opakowań drewnianych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję skrzyń, pudełek, klatek, bębnow i podobnych opakowań drewnianych,
02.	produkcję palet, palet skrzyniowych i innych opakowań transportowych,
03.	produkcję beczek, kadzi, balii i innych wyrobów bednarskich,
04.	produkcję drewnianych bębnow.
20.51.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z drewna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję różnych wyrobów z drewna: trzonków, uchwytów i korpusów (do narzędzi, mioteł, szczotek i pędzli), drewnianych form i kopyt szwskich, wieszaków ubraniowych, drewnianych artykułów gospodarstwa domowego i naczyń kuchennych, giętych wieszaków na płaszcze i kapelusze, drewnianych statuetek i ornamentów, drewna intarsjowanego, drewna inkrustowanego, drewnianych kasetek i szkatulek na biżuterię, sztucce i podobne artykuły, drewnianych szpułek, przykrywek, wrzecion, szpułek na nici oraz podobnych artykułów z drewna toczonego, innych artykułów drewnianych.
20.52.Z. Produkcja wyrobów z korka, słomy i z materiałów używanych do wyplatania	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przetwarzanie korka naturalnego,
02.	produkcję wyrobów z korka naturalnego lub aglomerowanego,

03.	produkcję plecionek i produktów wyplatanych, jak: maty, wycieraczki, ekrany itp.,
04.	produkcję koszy i innych wyrobów wikliniarskich.
21.21.Z. Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję papieru falistego i tektury falistej,
02.	produkcję opakowań z papieru i tektury falistej,
03.	produkcję składanych opakowań z papieru falistego i tektury falistej,
04.	produkcję opakowań z tektury twardej,
05.	produkcję pozostałych opakowań z papieru i tektury,
06.	produkcję worków i toreb papierowych,
07.	produkcję skoroszytów, segregatorów biurowych i podobnych artykułów.
21.22.Z. Produkcja papierowych artykułów dla gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję artykułów dla gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych z papieru i waty celulozowej: produkcję bibułek czyszczących; produkcję chusteczek do nosa, ręczników, serwetek; produkcję papieru toaletowego; produkcję podpasiek higienicznych i tamponów, pieluszek papierowych i podkładek pieluszkowych dla niemowląt; produkcję kubków, talerzy i tacek.
21.23.Z. Produkcja papierowych artykułów piśmiennych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję gotowego papieru drukarskiego i piśmiennego,
02.	produkcję papieru do drukarek komputerowych,
03.	produkcję gotowego papieru samokopiującego,
04.	produkcję kalki i papieru węglowego (z kalką) gotowego do użycia,
05.	produkcję papieru samoprzylepnego (powlekanego klejem lub gumowanego),
06.	produkcję kopert i kart pocztowych,
07.	produkcję pudełek, torebek, portfeli i zestawów obejmujących pewien asortyment materiałów piśmiennych.
21.25.Z. Produkcja pozostałych artykułów z papieru i tektury, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję etykietek,
02.	produkcję filtrów z papieru i kartonu,
03.	produkcję cewek, szpulek, nasadek i podobnych artykułów z papieru i tektury,
04.	produkcję korytek do jajek i innych foremek papierowych do pakowania produktów.
25.22.Z. Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję artykułów z tworzyw sztucznych używanych do pakowania towarów: kontenerów, skrzynek, beczek, pudełek, puszek, tub, torebek, worków, kanistrów, gąsiorów, butelek.
25.23.Z. Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję plastikowych wyrobów dla budownictwa: drzwi, okien, ram, żaluzji, zasłon, listew przypodłogowych; zbiorników, rezerwarów; podłóg plastikowych, pokryć ściennych i sufitowych zarówno w rolkach jak i w formie płytek itp.; plastikowych artykułów sanitarnych: wanien, kabin prysznicowych, brodzików, umywalek, zlewozmywaków, spluczek itp.,
02.	produkcję budynków prefabrykowanych z tworzyw sztucznych.

25.24.Z. Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję wyrobów powszechnego użytku z tworzyw sztucznych: wyposażenia kuchennego, stołowego, artykułów toaletowych,
02.	produkcję różnych wyrobów z tworzyw sztucznych: nakryć głowy, izolacji, elementów plastikowych oświetleniowych, wyposażenia biur, szkół, elementów ubioru i odzieży zgrzewanej, okuć meblowych, statuetek, pasów transmisyjnych, taśm przenośnikowych,
03.	produkcję pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niesklasyfikowaną.
26.13.Z. Produkcja szkła gospodarczego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję butelek i innych pojemników ze szkła lub kryształu,
02.	produkcję naczyń do picia lub innych artykułów domowych ze szkła lub kryształu.
26.21.Z. Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję ceramiki stołowej i innych ceramicznych wyrobów gospodarstwa domowego oraz ceramicznych wyrobów toaletowych,
02.	produkcję figurek i innych ozdobnych wyrobów ceramicznych.
26.25.Z. Produkcja wyrobów ceramicznych pozostałych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję słoików i słoików ceramicznych oraz innych naczyń tego typu stosowanych do transportu lub przechowywania towarów,
02.	produkcję pozostałych wyrobów ceramicznych, gdzie indziej niesklasyfikowaną.
26.40.Z. Produkcja ceramiki budowlanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję nieogniotrwałych materiałów budowlanych z gliny: produkcję cegły, dachówek, elementów kominków, rur drenarskich, pokryw kablowych itp.,
02.	produkcję bloków podłogowych z wypalanej gliny.
26.70.Z. Produkcja wyrobów ze skał i kamienia naturalnego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	cięcie, formowanie i wykańczanie kamieni dla budownictwa, drogownictwa, dekarstwa, do wykonywania nagrobków na cmentarzach itp.,
02.	obróbkę surowego kamienia dostarczonego z kamieniołomów,
03.	produkcję kostek, płyt nawierzchniowych, krawężników, płyt i płytek chodnikowych itp. wyrobów.
26.81.Z. Produkcja technicznych artykułów ściernych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję kamieni młyńskich, kamieni do ostrzenia i polerowania oraz naturalnych lub sztucznych materiałów ściernych łącznie z materiałami ściernymi na podłożu miękkim.
26.82.Z. Produkcja wyrobów pozostałych z mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję przędzy i tkanin z minerałów niemetalicznych oraz artykułów wykonanych z tych materiałów: odzieży, nakryć głowy, obuwia, powrozów, sznurka, papieru, filcu itp.,
02.	produkcję materiałów trących (ciernych) i niezamontowanych wyrobów z tych materiałów wykonanych na bazie substancji mineralnych lub celulozy,

03.	produkcję izolacyjnych materiałów mineralnych: wełny i waty żużlowej i podobnych materiałów z wełny mineralnej; złuszczonego wermikulitu, podobnych materiałów termoizolacyjnych i dźwiękochłonnych,
04.	produkcję wyrobów z różnych substancji mineralnych: z miki, miki aktywnej, torfu, grafitu (artykułów innych niż elektryczne).
28.11.A. Produkcja budynków prefabrykowanych z metalu, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję budynków prefabrykowanych z metalu, konstrukcji baraków, szklarni, modułowych elementów pawilonów wystawowych oraz ich części.
28.11.B. Produkcja konstrukcji metalowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych szkieletów konstrukcji dla budownictwa,
02.	produkcję konstrukcji metalowych mostowych, słupów kratowych wież, elementów rusztowań, zapór, śluz, przystani, doków, balustrad oraz ich części,
03.	produkcję metalowych szkieletów konstrukcji dla przemysłu, ze stali lub aluminium oraz ich części (konstrukcji dla wielkich pieców, dla urządzeń dźwigowych i podnośnikowych i konstrukcji dla obsługi maszyn i urządzeń itp.).
28.11.C. Działalność usługowa w zakresie instalowania konstrukcji metalowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	instalowanie na miejscu przeznaczenia budynków metalowych i konstrukcji metalowych wykonywanych przez firmę instalującą.
28.12.Z. Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych drzwi, okien i ich ram, okiennic, żaluzji, bram, progów metalowych.
28.22.Z. Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję grzejników centralnego ogrzewania z żeliwa lub stali poza ogrzewanymi elektrycznie,
02.	produkcję kotłów centralnego ogrzewania oraz ich części.
28.51.Z. Obróbka metali i nakładanie powłok na metale	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	platerowanie, anodowanie i podobną obróbkę metali,
02.	termiczną obróbkę metali,
03.	wygładzanie, piaskowanie, bębnowanie, czyszczenie metali,
04.	kolorowanie, grawerowanie, drukowanie metali,
05.	pokrywanie metali powłokami niemetalicznymi: emaliowanie, lakierowanie, pokrywanie plastykiem itp.,
06.	utwardzanie (hartowanie), polerowanie metali.
28.52.Z. Obróbka mechaniczna elementów metalowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wiercenie, toczenie, frezowanie, wiórkowanie, struganie, doszlifowywanie, przeciąganie, polerowanie, cięcie, ostrzenie, spawanie, nitowanie itp. elementów metalowych.
28.61.Z. Produkcja wyrobów nożowniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję sztuców: noży, toporów rzeźniczych, tasaków, widelców, łyżek, cedzaków, łopatek oraz podobnych wyrobów kuchennych, noży ogrodniczych, noży ząbkowanych,
02.	produkcję różnorodnych wyrobów tnących: maszynek i ostrzy do golenia, brzytw; nożyczek i maszynek do strzyżenia włosów.

28.62.Z. Produkcja narzędzi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję noży i ostrzy tnących do maszyn lub urządzeń mechanicznych,
02.	produkcję narzędzi ręcznych (kleszcze, śrubokręty, wkrętaki itp.),
03.	produkcję narzędzi ręcznych stosowanych w rolnictwie, ogrodnictwie i leśnictwie takich jak: łopaty, motyki, sekatory,
04.	produkcję pił do cięcia i ostrzy do nich, łącznie z tarczami tnącymi i łańcuchami,
05.	produkcję wymiennych narzędzi wchodzących w skład narzędzi ręcznych, zarówno z napędem ręcznym jak i mechanicznym, a także do obrabiarek: wiertel, przebijaków, matryc, noży frezarskich,
06.	produkcję imadeł, zacisków,
07.	produkcję narzędzi kowalskich: kowadeł, palenisk kowalskich itp.
28.63.Z. Produkcja zamków i zawiasów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję kłódek, zamków, kluczy, zawiasów, klamer, okuć i innych podobnych wyrobów dla stolarki budowlanej, mebli i pojazdów.
28.71.Z. Produkcja pojemników metalowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję żeliwnych lub stalowych pojemników o pojemności mniejszej niż 300 litrów,
02.	produkcję wiader, puszek, kotłów, czerpaków.
28.72.Z. Produkcja opakowań z metali lekkich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję puszek, tubek wyciskanych i pudełek do produktów żywnościowych,
02.	produkcję przykrywek, korków i kapsli metalowych.
28.73.Z. Produkcja wyrobów z drutu	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych kabli, taśm plecionych i podobnych wyrobów,
02.	produkcję wyrobów z drutu: drutu kolczastego, siatki ogrodzeniowej, rusztów, siatek, tkanin itp.,
03.	produkcję gwoździ i pinezek.
28.74.Z. Produkcja złączy, śrub, łańcuchów i sprężyn	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję nitów, podkładek i podobnych wyrobów niegwintowanych,
02.	produkcję wyrobów gwintowanych: śrub, wkrętów, nakrętek,
03.	produkcję sprężyn: resorów piórowych, sprężyn zwojowych, sprężyn skręcanych; piór do resorów,
04.	produkcję łańcuchów, z wyjątkiem łańcuchów napędowych.
28.75.A. Produkcja wyrobów metalowych przeznaczonych do łazienek i kuchni	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję metalowych artykułów gospodarstwa domowego oraz ich części: rondli, patelni i innych nieelektrycznych wyrobów stołowych i kuchennych (np. maszynek, wyciskaczy, szatkownic, odciągaczy soków, wygniatarek do warzyw i jarzyn); naczyń stołowych płaskich z metali nieszlachetnych, drobnych przedmiotów i akcesoriów kuchennych, metalowych szczotek do szorowania,
02.	produkcję wanien, zlewów, umywalek, brodzików i podobnych wyrobów metalowych.

28.75.B. Produkcja wyrobów metalowych pozostała	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję drobnych metalowych wyrobów do użytku biurowego,
02.	produkcję sejfów, kaset pancernych, drzwi opancerzonych itp.,
03.	produkcję szabel, bagnietów, kordów, szpad i podobnych rodzajów broni oraz ich części oraz pochew do takiej broni,
04.	produkcję śrub napędowych do statków,
05.	produkcję różnych artykułów z metalu: ochronnych nakryć głowy; zatrasków, sprzączek, haków, klamerek; statuetek, ramek; tablic informacyjnych.
29.13.Z. Produkcja kurków i zaworów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję kurków i zaworów przemysłowych łącznie z zaworami regulacyjnymi i kurkami wlotowymi,
02.	produkcję kurków i zaworów sanitarnych,
03.	produkcję kurków i zaworów ogrzewczych.
29.24.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana	
29.32.A. Produkcja pozostałych maszyn dla rolnictwa i leśnictwa, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję kosiarek, w tym także kosiarek trawnikowych,
02.	produkcję samozaładowczych i samowyladowczych przyczep i naczep dla rolnictwa,
03.	produkcję maszyn rolniczych do uprawiania ziemi, nawożenia i hodowli roślin: pługów, roztrzascaczy obornika, siewników, bron itp.,
04.	produkcję maszyn żniwnych i do zbioru ziemiopłodów: kombajnów, pras zbierających, młocarni, sortowników, kopaczek,
05.	produkcję dożarek mechanicznych,
06.	produkcję maszyn do opryskiwania i urządzeń zraszających (nawadniających) używanych w rolnictwie,
07.	produkcję różnych maszyn i urządzeń rolniczych: maszyn wykorzystywanych przy hodowli zwierząt (w tym drobiu), w pszczelarstwie, przy produkcji pasz; urządzeń do czyszczenia, sortowania lub klasyfikowania jaj, owoców, nasion, ziarna zbóż.
29.32.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych	
31.10.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy, konserwacji i przewijania silników elektrycznych, prądnic i transformatorów	
31.62.B.00. Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu elektrycznego, gdzie indziej niesklasyfikowana	
35.12.Z. Produkcja oraz naprawa łodzi wycieczkowych i sportowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję nadmuchiwanych jednostek pływających,
02.	produkcję łodzi żaglowych wyposażonych w silnik lub nie,
03.	produkcję łodzi motorowych,
04.	produkcję innych łodzi sportowych i wycieczkowych: kajaków, czółen, skifów,
05.	naprawę i konserwację łodzi wycieczkowych i sportowych.

35.50.Z. Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję pojazdów bez napędu mechanicznego, gdzie indziej niesklasyfikowaną,
02.	produkcję taczek, wózków bagażowych, ręcznych wózków na zakupy itp.,
03.	produkcję pojazdów ciągnionych przez zwierzęta.
36.11.Z. Produkcja krzeseł i mebli do siedzenia	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję krzeseł i siedzeń do pomieszczeń biurowych, produkcyjnych i mieszkań z dowolnego materiału,
02.	produkcję krzeseł i siedzeń teatralnych, kinowych itp. z dowolnego materiału,
03.	produkcję krzeseł i siedzeń z dowolnego materiału do pojazdów,
04.	wykańczanie krzeseł i siedzeń, takie jak tapicerowanie.
36.12.Z. Produkcja mebli biurowych i sklepowych pozostała	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję specjalnych mebli sklepowych: gablot wystawowych, lad, półek,
02.	produkcję mebli biurowych.
36.13.Z. Produkcja mebli kuchennych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mebli stanowiących wyposażenie kuchni, metalowych, drewnianych oraz z innych materiałów.
36.14.A. Produkcja mebli pozostała, z wyjątkiem działalności usługowej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mebli do sypialni, pokoi wypoczynkowych, ogrodów itp.
36.14.B. Działalność usługowa w zakresie wykańczania mebli	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	lakierowanie, połączanie, malowanie mebli,
02.	restaurowanie i renowację mebli.
36.22.Z. Produkcja artykułów jubilerskich i podobnych, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję obrobionych pereł,
02.	produkcję szlifowanych kamieni szlachetnych i półszlachetnych; uwzględnia się tu także szlifowane kamienie szlachetne przemysłowe i syntetyczne lub rekonstrukcję kamieni szlachetnych i półszlachetnych,
03.	produkcję diamentów, w tym diamentów przemysłowych, pyłu i piasku z naturalnych lub syntetycznych kamieni szlachetnych lub półszlachetnych,
04.	produkcję biżuterii z metali szlachetnych lub metali nieszlachetnych platerowanych metalami szlachetnymi lub z kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi, lub jako połączenie metali szlachetnych z kamieniami szlachetnymi lub półszlachetnymi, lub innymi materiałami np. z perłami naturalnymi lub sztucznymi,
05.	produkcję wyrobów złotniczych z metali szlachetnych lub innych metali platerowanych metalami szlachetnymi: zastaw stołowych, wyposażenia mieszkań, artykułów toaletowych, przyborów biurowych i gabinetowych, przedmiotów przeznaczonych do celów religijnych itp.,
06.	grawerowanie wyrobów z metali szlachetnych.

36.50.Z. Produkcja gier i zabawek	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję lalek, ubiorów i akcesoriów do lalek,
02.	produkcję zabawek-zwierząt,
03.	produkcję zabawek na kółkach przeznaczonych do jeżdżenia, w tym rowerów trzykołowych,
04.	produkcję instrumentów muzycznych - zabawek,
05.	produkcję artykułów do gier towarzyskich,
06.	produkcję kart do gry,
07.	produkcję tablic do gry w strzałki, automatów do gry, stołów bilardowych, gier automatycznych dla kasyn itp.,
08.	produkcję gier elektronicznych: gier wideo, szachów itp.,
09.	produkcję modeli o zmniejszonej skali i podobnych modeli rekreacyjnych, kolejek elektrycznych, zestawów do montażu takich modeli itp.,
10.	produkcję układanek (puzzli) itp.
36.61.Z. Produkcja imitacji biżuterii	
Podklasa ta obejmuje	
01.	produkcję sztucznej biżuterii z dowolnego materiału.
36.62.Z. Produkcja mioteł, szczotek i pędzli	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję mioteł i szczotek, w tym także szczotek będących elementami składowymi maszyn, ręcznych mechanicznych szczotek do zmiatania podłóg, zmiotek i zmywaków do odkurzania wykonanych z piór, pędzli malarskich, pędzli ławkowych i wałkowych, wałków gumowych i innych pędzli, szczotek oraz mioteł,
02.	produkcję szczotek do butów i ubrań.
36.63.Z. Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	produkcję piór i ołówków wszelkich typów, mechanicznych i niemechanicznych,
02.	produkcję wkładów grafitowych do ołówków,
03.	produkcję pieczętek: datowników, numeratorów, ręcznych urządzeń do drukowania lub wytłaczania naklejek, etykiet, drukarek ręcznych, gotowych taśm nasączonych tuszem do maszyn do pisania i poduszek do pieczętowania,
04.	produkcję wózków dziecięcych,
05.	produkcję parasoli, parasoli przeciwsłonecznych, lasek, pejców, biczów, guzików, zatrząsków, napów, suwaków,
06.	produkcję zapalniczek i zapalek,
07.	produkcję artykułów osobistego użytku: fajek, grzebieni, spinek do włosów, spryskiwaczy i rozpylaczy do perfum, termosów i innych naczyń próżniowych do użytku osobistego lub domowego, peruk, sztucznych bród, sztucznych rzęs,
08.	produkcję karuzel, huśtawek, strzelnic i innych urządzeń tego rodzaju,
09.	produkcję linoleum i innych utwardzonych wykładzin podłogowych nieplastycznych,
10.	produkcję rozmaitych artykułów: świec, cienkich świeczek i podobnych artykułów, sztucznych kwiatów, owoców i liści, różnych "zartobliwości" (dziwnych zabawek), przetaków, sit, manekinów wystawowych itp.,
11.	działalność związaną z wypychaniem zwierząt.

37.10.Z. Zagospodarowanie metalowych odpadów i złomu	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	<p>przetwarzanie metalowych odpadów i złomu oraz artykułów metalowych, używanych lub nieużywanych na surowce wtórne; charakterystyczne jest to, że materiały wejściowe składają się z sortowanych lub niesortowanych odpadów i złomu już nieprzydatnych do bezpośredniego użytkowania lub dalszego procesu przemysłowego. Natomiast produkt wyjściowy przetwarzania nadaje się do dalszej przeróbki i może być traktowany jako półprodukt. Wymaganym sposobem przetwarzania odpadów jest ich przekształcenie mechaniczne lub chemiczne.</p> <p>Przykładowo:</p> <ul style="list-style-type: none">- mechaniczne zgniatanie metalowych odpadków, takich jak samochody, pralki, rowery itp. i późniejsze ich sortowanie,- mechaniczne zmniejszanie dużych elementów żelaznych, takich jak wagony kolejowe,- demontaż zużytych wyrobów, takich jak samochody w celu uzyskania części nadających się do ponownego użycia,- demontaż zużytych artykułów, takich jak samochody lub lodówki w celu usunięcia szkodliwych odpadków (oleju, płynu chłodzącego, paliwa itp.).
37.20.Z. Zagospodarowanie niemetalowych odpadów i wyrobów wybrakowanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	<p>przetwarzanie niemetalowych odpadów oraz artykułów niemetalowych używanych lub nieużywanych na surowce wtórne. Charakterystyczne jest to, że materiały wejściowe składają się z sortowanych lub niesortowanych odpadów i złomu niemetalowego już nieprzydatnych do bezpośredniego użytkowania lub dalszego procesu przemysłowego. Natomiast produkt wyjściowy przetwarzania nadaje się do dalszej przeróbki i może być traktowany jako półprodukt. Wymaganym sposobem przetwarzania odpadków jest ich przekształcenie mechaniczne lub chemiczne.</p> <p>Przykładowo:</p> <ul style="list-style-type: none">- regenerowanie gumy ze zużytych opon w celu produkcji surowców wtórnych,- sortowanie i granulowanie tworzyw sztucznych w celu uzyskania surowców wtórnych do produkcji rur, doniczek do kwiatów, palet itp.,- odzyskiwanie chemikaliów z odpadów chemicznych,- zgniatanie, czyszczenie i sortowanie szkła,- zgniatanie, czyszczenie i sortowanie innych odpadów, takich jak odpady z rozbiórki, w celu uzyskania surowców wtórnych.

F. BUDOWNICTWO	
45.11.Z. Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	burzenie i rozbiórkę budynków, budowli i innych obiektów budowlanych, a także sprzedaż materiałów budowlanych pochodzących z rozbiórki,
02.	odwadnianie terenu budowy,
03.	oczyszczanie terenu budowy,
04.	usuwanie głazów, przeszkód naturalnych oraz inne działania przygotowawcze na placu budowy,
05.	roboty ziemne związane z kopaniem rowów i wykopów dla różnych konstrukcji, niwelacja terenu, przemieszczanie ziemi,
06.	przygotowanie terenów dla kopalnictwa odkrywkowego: usuwanie nadkładu oraz inne roboty ziemne na terenach zawierających złoża,
07.	drenowanie terenów rolniczych i leśnych.
45.21.A. Wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych z wznoszeniem budynków	
Podklasa ta obejmuje wznoszenie:	
01.	budynków mieszkalnych i budynków zamieszkania zbiorowego stałego i okresowego zamieszkania,
02.	budynków nauki, oświaty i wychowania,
03.	budynków kultury i sztuki, radia i telewizji oraz budynków sakralnych,
04.	budynków ochrony zdrowia i opieki społecznej,
05.	budynków kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku,
06.	budynków administracyjnych i pozostałych budynków użytku publicznego,
07.	budynków magazynowych,
08.	budynków przemysłowych i pomocniczych,
09.	budynków produkcyjnych rolnictwa,
10.	budynków transportu i łączności,
11.	budynków handlowo-usługowych i pozostałych budynków niemieszkalnych, gdzie indziej niesklasyfikowanych.
45.22.Z. Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych,
02.	instalowanie rynien i rur spustowych,
03.	pokrywanie dachów blachą, papą, dachówkami i innymi materiałami pokryciowymi,
04.	malowanie dachów,
05.	zabezpieczanie budynków przed wpływami atmosferycznymi.
45.25.A. Stawianie rusztowań	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	montowanie i demontowanie rusztowań i platform roboczych, łącznie z ich wypożyczeniem.
45.25.B. Roboty związane z fundamentowaniem	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	budowę fundamentów,
02.	wbijanie pali,
03.	fundamentowanie na kesonach,
04.	specjalistyczne roboty betoniarskie,
05.	wiercenie i obudowywanie studni.

45.25.D. Wykonywanie robót budowlanych murarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność wykonawców wyspecjalizowanych w prowadzeniu robót murarskich.
45.31.A. Wykonywanie instalacji elektrycznych budynków i budowli	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie instalacji elektrycznej i oświetleniowej wewnątrz budynków i budowli wraz z instalowaniem osprzętu elektrycznego,
02.	zakładanie instalacji elektrycznych dla sprzętu grzewczego.
45.31.B. Wykonywanie instalacji elektrycznych sygnalizacyjnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie w budynkach i budowlach instalacji alarmowych, przeciwpożarowych, przeciw włamaniowym itp.,
02.	instalowanie anten telewizyjnych i radiowych.
45.32.Z. Wykonywanie robót budowlanych izolacyjnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie izolacji cieplnych, wodnych, dźwiękochłonnych, przeciwwstrząsowych, przeciwpożarowych, przeciw promieniowaniu i innych.
45.33.A. Wykonywanie instalacji centralnego ogrzewania i wentylacyjnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie instalacji i urządzeń centralnego ogrzewania doprowadzających gorącą wodę, parę lub powietrze do pomieszczeń ogrzewanych,
02.	zakładanie przewodów i urządzeń wentylacyjnych, klimatyzacyjnych.
45.33.B. Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie instalacji i urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
02.	instalowanie przeciwpożarowego systemu zraszającego,
03.	budowę dołów gnilnych (szamb).
45.34.Z. Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie systemów oświetleniowych i sygnalizacyjnych dróg, szlaków kolejowych, portów lotniczych i wodnych,
02.	instalowanie markiz i zasłon w budynkach,
03.	montaż płotów, ogrodzeń, balustrad i podobnych konstrukcji,
04.	pozostałe budowlane prace instalacyjne, gdzie indziej niesklasyfikowane.
45.41.Z. Tynkowanie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wykonywanie tynków wewnętrznych i zewnętrznych,
02.	zakładanie siatek i listew podtynkowych w budynkach i budowlach,
03.	zakładanie suchych tynków.
45.42.Z. Zakładanie stolarki budowlanej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakładanie elementów stolarki budowlanej: drewnianych, z tworzyw sztucznych, metalowych i z innych materiałów,
02.	wyposażanie pomieszczeń w meble wbudowane i inne elementy wbudowane nie pochodzące z produkcji własnej jednostki wyposażającej,

03.	instalowanie boazerii, futryn drzwiowych i okiennych oraz żaluzji z listewek z dowolnego materiału, podsufitek na konstrukcji metalowej, nie pochodzące z produkcji własnej jednostki instalującej,
04.	wykonywanie drewnianych przegród ruchomych i ścianek działowych z drewna.
45.43.A. Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	układanie ceramicznych, betonowych lub kamiennych płytek podłogowych i ściennych wewnątrz i na zewnątrz budynków i budowli,
02.	układanie parkietów oraz innych drewnianych pokryć podłóg i ścian,
03.	układanie wykładzin dywanowych, linoleum, wykładzin gumowych, wykładzin z tworzyw sztucznych,
04.	wykładanie ścian i podłóg piaskowcem, marmurem, granitem itp., wewnątrz i na zewnątrz budynków i budowli,
05.	tapetowanie.
45.44.A. Malowanie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wewnętrzne i zewnętrzne malowanie budynków,
02.	malowanie obiektów inżynierskich lądowych.
45.44.B. Szklenie	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	szklenie okien,
02.	instalowanie pokryć szklanych, lusterek i innych elementów szklanych.
45.45.Z. Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	czyszczenie zewnętrznych ścian budynków za pomocą piaskowania, pary wodnej i podobnych metod,
02.	zakładanie w budynkach i budowlach dekoracyjnych elementów metalowych,
03.	pozostałe budowlane prace wykończeniowe, gdzie indziej niesklasyfikowane.
G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH, MOTOCYKLI ORAZ ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	
50.20.A. Obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	konserwację i naprawę pojazdów mechanicznych: wykonywanie napraw mechanicznych; wykonywanie napraw instalacji elektrycznej; wykonywanie przeglądów; wykonywanie napraw nadwozia; wykonywanie napraw części silnika; lakierowanie i malowanie itp.; wykonywanie napraw szyb i okien,
02.	wykonywanie napraw, zakładanie i wymianę opon i dętek w pojazdach mechanicznych,
03.	wykonywanie zabiegów antykorozyjnych w pojazdach mechanicznych,
04.	instalowanie części i akcesoriów w pojazdach mechanicznych.
50.20.B. Pomoc drogowa oraz pozostała działalność usługowa związana z pojazdami mechanicznymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	udzielanie pomocy drogowej, holowanie,
02.	mycie, polerowanie, woskowanie itp.
52.71.Z. Naprawa obuwia i innych wyrobów skórzanых	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	naprawę obuwia, walizek i podobnych artykułów z innych materiałów.

52.72.Z. Naprawa elektrycznych artykułów gospodarstwa domowego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	naprawę lodówek, zamrażarek, zmywarek do naczyń, pralek i suszarek, domowych elektrycznych urządzeń do gotowania i ogrzewania, odkurzaczy i innych drobnych elektrycznych urządzeń domowych,
02.	naprawę sprzętu radiowo-telewizyjnego oraz innego sprzętu audio-wideo.
52.73.Z.00. Naprawa zegarków, zegarów i biżuterii	
52.74.Z. Naprawa artykułów użytku osobistego i domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	naprawę mebli domowych, artykułów oświetleniowych oraz pozostałych artykułów użytku osobistego i domowego,
02.	naprawę i przeróbki odzieży, wyrobów włókienniczych użytku domowego oraz cerowanie artystyczne,
03.	strojenie fortepianów i pianin,
04.	naprawę sprzętu fotograficznego i kamer,
05.	usługi ekspresowe: dorabianie kluczy, foliowanie dokumentów itp.,
06.	naprawę rowerów, sprzętu sportowego i kempingowego.
H. HOTELE I RESTAURACJE	
55.11.Z. Hotele i motele z restauracjami	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w: hotelach, motelach, zajazdach; hotelach nastawionych na obsługę konferencji oraz usługi restauracyjne prowadzone w powiązaniu z zapewnieniem zakwaterowania.
55.12.Z. Hotele i motele bez restauracji	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w: hotelach, motelach, zajazdach; hotelach nastawionych na obsługę konferencji.
55.21.Z.00. Schroniska turystyczne	
55.22.Z. Pola kempingowe, łącznie z polami dla samochodowych przyczep kempingowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zakwaterowanie lub zapewnienie miejsca na namiot, przyczepę lub samochód.
55.23.Z. Pozostałe miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, gdzie indziej niesklasyfikowane	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zapewnienie krótkotrwałego zakwaterowania w ośrodkach wypoczynkowych, pensjonatach, gospodarstwach wiejskich (wczasy pod gruszą), domach wiejskich, kwaterach prywatnych, pokojach gościnnych, domkach letniskowych; na polach biwakowych, w domkach kempingowych oraz w innych miejscach krótkotrwałego pobytu jak: schroniska młodzieżowe, schroniska górskie,
02.	usługi sypialne w wagonach kolejowych oraz w innych środkach transportu,
03.	usługi internatów, burs, domów akademickich, hoteli robotniczych.
55.30.A. Restauracje	
Podklasa ta obejmuje sprzedaż posiłków przygotowanych do spożycia na miejscu, sprzedaż napojów do konsumpcji wraz z posiłkami, z zapewnieniem lub nie działalności rozrywkowej w:	
01.	restauracjach,
02.	kolejowych wagonach restauracyjnych oraz w innych środkach transportu.

55.30.B. Pozostałe placówki gastronomiczne	
Podklasa ta obejmuje sprzedaż posiłków i napojów w:	
01.	barach szybkiej obsługi,
02.	barach mlecznych,
03.	punktach sprzedaży frytek, ryb itp.,
04.	lodziarniach itp.
55.51.Z. Stołówki	
Podklasa ta obejmuje sprzedaż posiłków i napojów, z reguły po zaniżonych cenach, grupom ściśle określonych ludzi, najczęściej związanych zawodowo z miejscem wydawania posiłków:	
01.	działalność stołówek dla sportowców, pracowników fabryk, biur,
02.	działalność stołówek i kuchni szkolnych,
03.	działalność stołówek uniwersyteckich,
04.	działalność kantin i klubów dla wojska.
55.52.Z. Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering)	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przygotowywanie i dostarczanie żywności i napojów dla odbiorców zewnętrznych, np. dla: linii lotniczych, jadłodajni obwoźnych, szpitali, uroczystości weselnych i innych uroczystości okolicznościowych.
I. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ	
60.21.C. Pozostały pasażerski transport rozkładowy	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność kolejek linowych nadziemnych i wyciągów narciarskich,
02.	pasażerski transport rozkładowy lądowy, gdzie indziej niesklasyfikowany.
60.23.Z. Pozostały pasażerski transport lądowy	
Podklasa ta obejmuje pozostały pozarozkładowy drogowy transport pasażerski:	
01.	pozarozkładowy transport pasażerski drogowy: czartery, przewóz wycieczek, turystów,
02.	wynajem autokarów z kierowcą,
03.	transport pasażerski pojazdami ciągnionymi przez zwierzęta lub napędzanymi siłą mięśni ludzkich.
60.24.A. Towarowy transport drogowy pojazdami specjalizowanymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	transport pojazdami do przewozu cieczy i gazów,
02.	transport pojazdami do przewozu towarów w kontenerach,
03.	transport pojazdami do przewozu mebli,
04.	transport pojazdami do przewozu towarów sypkich luzem,
05.	transport towarów pozostałymi pojazdami specjalizowanymi.
60.24.B. Towarowy transport drogowy pojazdami uniwersalnymi	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	przewozy przesyłek pocztowych,
02.	przewozy pozostałych towarów pojazdami uniwersalnymi.

61.10.B. Transport morski i przybrzeżny transport wodny	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	rozkładowy i pozarozkładowy transport pasażerów lub ładunków na pełnym morzu lub na wodach przybrzeżnych,
02.	działalność morskich statków wycieczkowych oraz promów i statków wycieczkowych innych niż morskie, taksówek wodnych itp.,
03.	działalność promów morskich,
04.	holowanie i pchanie w transporcie morskim oraz przybrzeżnym transporcie wodnym,
05.	wynajem środków transportu morskiego lub przybrzeżnego z załogą.
61.20.Z. Śródlądowy transport wodny	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	rozkładowy i pozarozkładowy transport pasażerów lub ładunków na drogach wodnych śródlądowych: rzekach, kanałach, jeziorach i wewnątrz portów, zatok i w dokach,
02.	działalność śródlądowych statków wycieczkowych i jachtów,
03.	holowanie i pchanie w śródlądowym transporcie wodnym,
04.	wynajem sprzętu transportu śródlądowego z załogą.
63.12.Z. Magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność polegającą na magazynowaniu, składowaniu i przechowywaniu wszystkich rodzajów towarów, np. w silosach zbożowych, magazynach towarowych ogólnego przeznaczenia, chłodniach składowych, zbiornikach magazynowych znajdujących się w portach morskich, portach śródlądowych, na terenie składowisk, innych niż port morski lub śródlądowy.
63.30.A. Działalność biur podróży	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	organizowanie imprez turystycznych, w tym wycieczek turystycznych z kompleksowym programem imprez uwzględniającym zarówno transport jak i zakwaterowanie.
63.30.B. Działalność agencji podróży	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	usługi pośrednictwa w sprzedaży biletów, miejsc zakwaterowania i wycieczek z kompleksowym programem imprez uwzględniającym zarówno transport jak i zakwaterowanie.
63.30.C. Działalność biur turystycznych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	usługi informacji turystycznej,
02.	usługi doradztwa turystycznego,
03.	rezerwację miejsc noclegowych,
04.	rezerwację i sprzedaż biletów i wycieczek miejscowych.
63.30.D. Pozostała działalność turystyczna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	usługi świadczone przez pilotów wycieczek,
02.	usługi przewodników turystycznych.
K. OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, WYNAJEM, NAUKA I USŁUGI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	
71.31.Z. Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wynajem lub dzierżawę maszyn i urządzeń rolniczych i leśnych bez obsługi: dotyczy to wynajmu wyrobów klasyfikowanych w grupie 29.3, takich jak ciągniki rolnicze itd.

71.32.Z. Wynajem maszyn i urządzeń budowlanych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wynajem lub dzierżawę maszyn i urządzeń do prowadzenia robót budowlanych lądowych i wodnych, bez obsługi,
02.	wynajem rusztowań i platform roboczych, bez ich wznoszenia i demontażu.
71.40.Z. Wypożyczanie artykułów użytku osobistego i domowego	
Podklasa ta obejmuje wypożyczanie lub dzierżawę pozostałych artykułów przeznaczenia domowego i użytku osobistego:	
01.	tkanin, odzieży i obuwia,
02.	mebli, wyrobów szklanych i ceramicznych, zastawy kuchennej i stołowej, urządzeń elektrycznych, elektronicznych, sprzętu RTV użytku domowego i pozostałych artykułów gospodarstwa domowego,
03.	sprzętu rekreacyjnego i sportowego, np. rowerów, balonów, szybowców, łodzi, łyżew, sanek, sprzętu jeździeckiego,
04.	biżuterii, instrumentów muzycznych, kostiumów i sprzętu scenograficznego, zegarów, zegarków, lornetek,
05.	książek, czasopism i periodyków,
06.	kaset wideo do użytku domowego,
07.	sprzętu do majsterkowania,
08.	kwiatów i roślin.
71.10.Z. Wynajem samochodów osobowych	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	wynajem lub dzierżawę samochodów osobowych i furgonetek (do 3,5 tony) przeznaczonych głównie do przewozu osób, bez kierowcy.
72.10.Z. Doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	konsultacje w zakresie typu, konfiguracji sprzętu komputerowego i związanego z tym oprogramowania: analizę potrzeb i problemów użytkownika i doradzanie w zakresie organizacji procesów informatycznych.
74.12.Z. Działalność rachunkowo-księgowa	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	księgowanie wszelkiego rodzaju transakcji gospodarczych,
02.	sporządzanie sprawozdań i bilansów finansowych, ich kontrolę i potwierdzanie poprawności (działalność biegłych księgowych),
03.	przygotowywanie dokumentów o dochodach osób i firm w celach podatkowych,
04.	doradztwo podatkowe i reprezentowanie (inne niż prawne) klientów przed organami podatkowymi.
74.14.A. Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	doradztwo i bezpośrednią pomoc dla podmiotów gospodarczych i służb publicznych w zakresie: kontaktów ze środkami masowego przekazu i "public relations"; opracowywania systemów prowadzenia rachunkowości i kontroli wydatków; planowania, organizacji pracy, efektywności zarządzania; doradztwa połączonego z zarządzaniem (np. działalność agronomów w rolnictwie); działań arbitrażowych i pojednawczych między pracodawcą a pracobiorcą,

02.	doradztwo personalne rozumiane w szczególności jako: dokonywanie analiz kwalifikacji pracowników i formułowanie zakresu obowiązków; określanie pożądanych kwalifikacji kandydatów; dobór i rekomendowanie kandydatów na określone stanowiska pracy; doradztwo z zakresu przepisów i procedur dotyczących doboru i zatrudniania pracowników.
74.20.A. Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	projektowanie urbanistyczne, projektowanie budowlane łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru budowlanego,
02.	projektowanie technologiczne łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru budowlanego dla: górnictwa, przemysłu, transportu, ochrony środowiska itp.,
03.	działalność projektowania budowlanego związanego z inżynierią lądową, wodną, liniami i sieciami elektroenergetycznymi i telekomunikacyjnymi.
74.70.Z. Sprzątanie i czyszczenie obiektów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	sprzątanie wewnątrz budynków wszelkich typów, w tym biur, fabryk, sklepów, instytucji i innych pomieszczeń przemysłowych oraz budynków mieszkalnych,
02.	mycie okien,
03.	czyszczenie kominów i palenisk, pieców, kotłów c.o., przewodów wentylacyjnych i kanałów wylotowych,
04.	dezynfekcję i deratyzację m.in. budynków, statków, pociągów,
05.	mycie m.in. pociągów, autobusów, samolotów.
N. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	
85.20.Z. Działalność weterynaryjna	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność klinik weterynaryjnych, w których zwierzęta są poddawane leczeniu medycznemu lub stomatologicznemu przez lekarzy weterynarii lub pod ich nadzorem,
02.	działalność medyczną, chirurgiczną i stomatologiczną prowadzoną przez instytucje weterynaryjne i lekarzy weterynarii w miejscach innych niż kliniki weterynaryjne, np.: w formie wizyt w gospodarstwach rolnych, w domach, w zakładach kynologicznych, schroniskach dla psów, lub w prywatnych gabinetach lekarzy weterynarii,
03.	działalność personelu weterynaryjnego,
04.	weterynaryjną działalność diagnostyczną i analityczną,
05.	pogotowie weterynaryjne.
85.31.B. Pozostała opieka wychowawcza i społeczna z zakwaterowaniem	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność, która ma na celu zapewnienie całodobowej opieki ludziom starszym i grupom osób o ograniczonej zdolności radzenia sobie samemu, w której opieka medyczna, edukacja i działalność rehabilitacyjna odgrywają rolę marginesową: działalność ta może być prowadzona przez instytucje państwowe lub organizacje społeczne i prywatne w takich formach, jak: domy starców, domy dla osób fizycznie i umysłowo niepełnosprawnych (łącznie z domami dla osób ociemniałych, głuchych i głuchoniemych), domy rehabilitacyjne (bez opieki medycznej), domy dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, domy dla bezdomnych.

O. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA KOMUNALNA, SPOŁECZNA I INDYWIDUALNA	
90.00.A. Wywóz śmieci i odpadów	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	zbieranie, gromadzenie i transport śmieci, odpadów, zużytych starych sprzętów i nieczystości z domów prywatnych, bloków, fabryk i instytucji, również usuwanie popiołów z kotłowni i fabryk, usuwanie gruzów z terenów rozbiórki i budowy bez względu na miejsce ich występowania, rodzaj własności, nieruchomości, jak i formę własności firm prowadzących tę działalność,
02.	pozostałą działalnością związaną z wywozem śmieci i odpadów.
92.72.Z. Pozostała działalność rekreacyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana	
Podklasa ta obejmuje wszystkie rodzaje działalności związane z rekreacją, niesklasyfikowane gdzie indziej:	
01.	działalność parków rekreacyjnych i plaż, łącznie z wynajmowaniem takich urządzeń jak: domki i kabiny plażowe, krzesła, leżaki, kosze plażowe, natryski itp.,
02.	działalność związaną z rekreacyjnym wędkowaniem,
03.	transport rekreacyjny, taki jak: jazda na rowerze, rekreacyjna jazda konno itp.,
04.	tresurę zwierząt domowych,
05.	działalność związaną z organizowaniem obsady aktorskiej do filmów, programów telewizyjnych, sztuk teatralnych.
93.01.Z. Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	pranie zwykłe i chemiczne, czyszczenie, prasowanie itp. wszystkich rodzajów odzieży (łącznie z odzieżą futrzaną) i wyrobów tekstylnych, wykonywane za pomocą urządzeń mechanicznych lub ręcznie; pranie samoobsługowe, w pralkach obsługujących zarówno ludność jak i instytucje,
02.	zbieranie zabrudzonej odzieży od klientów i dostarczanie odzieży upranej,
03.	pranie dywanów, pledów, zasłon i firan,
04.	wypożyczanie przez pralnie bielizny pościelowej, odzieży roboczej i podobnych wyrobów,
05.	drobne naprawy i przeróbki odzieży i innych wyrobów tekstylnych, o ile czynności te połączone są z praniem.
93.02.Z. Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	mycie, obcinanie i układanie, czesanie, suszenie, farbowanie, wzmacnianie włosów, wykonywanie trwałej ondulacji oraz inne czynności fryzjerskie świadczone dla mężczyzn i kobiet, takie jak golenie i przycinanie brody i wąsów,
02.	masaż twarzy, manikiur i pedikiur, robienie makijażu itp.
93.04.Z. Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej	
Podklasa ta obejmuje:	
01.	działalność mającą na celu zapewnienie dobrego samopoczucia fizycznego i komfortu, wykonywaną w takich obiektach, jak np.: łaźnie tureckie, sauny, łaźnie parowe, solaria, salony odchudzające, salony masażu (z wyjątkiem masażu leczniczego), pijalnie wód leczniczych, baseny lecznicze, centra fitness.

Załącznik nr 6

**KOSZTY KWALIFIKOWANE PONIESIONE NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ OBJĘTYCH POMOCĄ
NA RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE TWORZENIA PUBLICZNEJ INFRASTRUKTURY
TURYSTYCZNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH**

- 1) koszty zagospodarowania terenu, w tym koszty prac budowlanych i porządkowych, montażowych, wykończeniowych oraz zakup materiałów i urządzeń związanych z budową lub modernizacją:
 - a) ścieżek rowerowych,
 - b) szlaków pieszych,
 - c) parkingów,
 - d) urządzeń sanitarnych,
 - e) urządzeń służących bezpieczeństwu ruchu turystycznego, w tym zabezpieczeniu szlaków i obiektów turystycznych, oraz urządzeń sanitarnych, urządzeń przeznaczonych do zbiórki odpadów i urządzeń służących zachowaniu czystości obiektów i szlaków turystycznych,
 - f) wiat, ogrodzeń,
 - g) terenów zieleni,
- 2) koszty budowy lub remontu elementów publicznej infrastruktury turystycznej:
 - a) koszty zakupu i montażu urządzeń rekreacyjno-sportowych,
 - b) koszty budowy lub remontu obiektów kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku,
 - c) koszty budowy lub remontu pomostów, w tym typu molo, tarasów widokowych lub innych elementów małej infrastruktury turystycznej,
 - d) koszty wykonania i instalacji tablic związanych z oznakowaniem terenów atrakcyjnych turystycznie, szlaków, ścieżek dydaktycznych lub linii komunikacyjnych,
- 3) koszty remontu bądź konserwacji obiektów stanowiących dobra kultury w rozumieniu przepisów o ochronie dóbr kultury,
- 4) koszty przygotowania i wykonania materiałów informacyjnych lub promocyjnych na rzecz interesu zbiorowego,
- 5) koszty robót budowlanych, koszty transportu i koszty instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane bezpośrednio z kosztami wymienionymi w pkt 1—4 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia.

Załącznik nr 7

**KRYTERIA OCENY I PUNKTACJA WNIOSKÓW W ZAKRESIE POMOCY NA RÓŻNICOWANIE
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**

1. Wnioski o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności dotyczące realizacji przedsięwzięć w zakresie tworzenia źródeł dodatkowego dochodu w gospodarstwach rolnych:
 - 1) podstawowy dochód podatkowy gminy, w której znajduje się gospodarstwo wnioskodawcy, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, kształtuje się na poziomie:
 - a) nie więcej niż 75% średniej krajowej — 2 pkt,
 - b) powyżej 75% średniej krajowej i nie więcej niż 100% średniej krajowej — 1 pkt,
 - c) powyżej średniej krajowej — 0 pkt,
 - 2) bezrobocie na terenie, na którym znajduje się gospodarstwo wnioskodawcy:
 - a) gmina zagrożona szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym — 1 pkt,
 - b) bezrobocie w powiecie, w którym znajduje się gospodarstwo wnioskodawcy, jest wyższe od średniej bezrobocia dla województwa w każdym z ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających dzień złożenia wniosku o pomoc na różnicowanie działalności — 1 pkt,
 - 3) w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy na 1 osobę pracującą w tym gospodarstwie (rolnika lub domownika) przypada nie więcej niż 15 ha przeliczeniowych powierzchni użytków rolnych — 1 pkt,
 - 4) wiek wnioskodawcy:
 - a) do 50 lat — 1 pkt,
 - b) powyżej 50 lat — 0 pkt.
 2. Wnioski o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności dotyczące realizacji przedsięwzięć w zakresie tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich:
 - 1) podstawowy dochód podatkowy gminy, w której będzie realizowane przedsięwzięcie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, kształtuje się na poziomie:
 - a) nie więcej niż 75% średniej krajowej — 2 pkt,
 - b) powyżej 75% średniej krajowej i nie więcej niż 100% średniej krajowej — 1 pkt,
 - c) powyżej średniej krajowej — 0 pkt,

- 2) bezrobocie na terenie, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie:
- a) gmina zagrożona szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym — 1 pkt,
 - b) bezrobocie w powiecie, w którym będzie realizowane przedsięwzięcie, jest wyższe od średniej bezrobocia w województwie w każdym z ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających datę złożenia wniosku o pomoc na różnicowanie działalności — 1 pkt,
- 3) liczba zatrudnionych przez wnioskodawcę według średniego poziomu zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty, w okresie 6 miesięcy, poprzedzającym złożenie wniosku o pomoc albo według średniego poziomu zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej:
- a) nie więcej niż 5 pracowników — 2 pkt,
 - b) od 6 do 10 pracowników — 1 pkt,
 - c) powyżej 10 pracowników — 0 pkt.
3. Wnioski o udzielenie pomocy na różnicowanie działalności dotyczące realizacji przedsięwzięć w zakresie publicznej infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich:
- 1) podstawowy dochód podatkowy gminy, w której będzie realizowane przedsięwzięcie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, kształtuje się na poziomie:
- a) nie więcej niż 75% średniej krajowej — 2 pkt,
 - b) powyżej 75% średniej krajowej i nie więcej niż 100% średniej krajowej — 1 pkt,
 - c) powyżej średniej krajowej — 0 pkt
- z tym że w przypadku przedsięwzięć obejmujących więcej niż 1 gminę, wielkość dochodów podatkowych na jednego mieszkańca jest wyliczana jako średnia ważona w oparciu o liczbę mieszkańców gminy,
- 2) bezrobocie na terenie, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie:
- a) gmina zagrożona szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym — 1 pkt,
 - b) bezrobocie w powiecie, w którym jest planowane przedsięwzięcie, jest wyższe od średniej bezrobocia w województwie w każdym z ostatnich 6 miesięcy, poprzedzających datę złożenia wniosku o pomoc na różnicowanie działalności — 1 pkt
- z tym że w przypadku przedsięwzięć obejmujących więcej niż 1 gminę, wystarczy zakwalifikowanie jednej z tych gmin jako zagrożonej bezrobociem strukturalnym; w przypadku przedsięwzięć wykraczających poza obszar jednego powiatu wystarczy, aby w jednym z powiatów stopa bezrobocia przekraczała średnią w województwie w ciągu ostatnich 6 miesięcy,
- 3) uznanie gminy za szczególnie atrakcyjną turystycznie — 1 pkt,
- punkt jest przyznawany, jeżeli spełnione jest co najmniej jedno z następujących kryteriów:
- a) kryterium atrakcyjności przyrodniczej — w gminie znajdują się tereny o szczególnym znaczeniu przyrodniczym (parki narodowe lub krajobrazowe), jeżeli przynajmniej część obszaru parku jest położona na terenie gminy,
 - b) kryterium atrakcyjności kulturowej — na terenie gminy znajduje się co najmniej 5 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków
- z tym że w przypadku przedsięwzięć realizowanych na terenie więcej niż jednej gminy, punkt jest przyznawany, jeżeli przynajmniej jedna z gmin jest uznana za atrakcyjną turystycznie,
- 4) liczba miejsc noclegowych na terenie gminy, w której jest realizowane przedsięwzięcie, jest niższa niż 500 — 1 pkt,
- punkt jest przyznawany tylko gminom, które spełniają jednocześnie następujące kryteria:
- a) prowadzą rejestr miejsc noclegowych,
 - b) na terenie gminy łączna liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelarskich (według ewidencji prowadzonej przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce położenia obiektu hotelarskiego) i innych obiektach zarejestrowanych jest niższa niż 500
- z tym że w przypadku przedsięwzięć realizowanych na terenie więcej niż jednej gminy, liczba miejsc noclegowych jest ustalana jako średnia w gminach, na terenie których przedsięwzięcie jest realizowane.